

Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesinde Kaynakların Kullanılmasını Artırıcı Önlemler

Esra Fındık

Hacettepe Üniversitesi
Mezuniyet Sonrası Eğitimi Fakültesi
Yönetmeliğinin
Kütüphanecilik Bölümü için öngördüğü
Bilim Uzmanlığı Tezi
olarak hazırlanmıştır.

Ankara
Ekim, 1978

*Herseyimi borçlu olduđum
sevgili annem ve babama*

ÖNSÖZ

Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde kaynakların kullanılmasını artırmak için, gerekli önlemleri saptamayı amaçlayan çalışmamızın, bu alanda görev yapan meslekdaşlarımıza ışık tutarak, yararlı olabilmesi mutluluğum olacaktır.

Bu çalışmamın gerçekleşmesinde, bana Kütüphaneciliği öneren ve sevdiren, bu yolda her zaman önderlik eden, Hocam, Kütüphanecilik Bölümü Başkanı Doç.Dr. İlhan Kum'a sonsuz minnet ve şükran duygularımı belirtmek isterim.

Tezimin hazırlanması sırasında, değerli zamanını vererek, manevi desteğini esirgemeyen Dr. Fulya Tanyeri'ye, yazılmasında ve çoğaltılmasında büyük yardımını gördüğüm Dr. Phyllis Erdoğan'a ve Kamil Yüçetürk'e ve tezin kapak baskısı ve cilt işlerinde ilgi ve desteğini gördüğüm Dr. Vural Türker'e teşekkürü görev sayarım.

Ayrıca, tezimin hazırlanması ve yazılması sırasında sürekli ve candan teşvik ve desteğini esirgemeyerek bana destek olan eşim Yıldırım Fındık'a da teşekkür ederim.

Esra Fındık

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
EKLER LİSTESİ	xi
I. GİRİŞ	1
I.1. Genel	1
I.2. Okuyucu Sayısının Artırılması	1
I.3. Kütüphanenin Tanıtılması	2
I.4. Okuyucu Psikolojisi	3
I.5. Kütüphanecilikte Halkla İlişkiler	4
I.5.1. Halkla İlişkilerde Reklamın Kullanımı	6
I.6. Akademik Kütüphanelerin Eğitim Sürecindeki Yeri	7
I.6.1. Akademik Kütüphanelerde Halkla İlişkiler .	10
I.7. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi	11
I.7.1. Koleksiyon	12
I.7.2. Bütçe	13
I.7.3. Bina	13
I.7.4. Personel	14
I.7.5. Okuyucu	14
I.8. Araştırmacının Amacı	16
I.9. Yöntem	16
I.9.1. Araştırmada Uygulanan Yöntem	16
I.9.2. Bilgi Toplama	17

	<u>Sayfa</u>
I.9.3. Anketin Hazırlanması	17
I.9.4. Anketin Değerlendirmesi	18
I. Bölümün Dip Notları	19
II. BULGULAR	22
II.1. Ankete Katılanların Üyesi Olduğu Gruplar .	22
II.2. Okuyucuların Kütüphane Hakkındaki Genel Tutumları ile ilgili Bulgular	22
II.3. Okuyucuların Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi ile İlgili Görüşleri Hakkındaki Bulgular	25
II.4. Okuyucuların Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde Uygulanabilecek Halkla İlişkiler Araçlarına İlişkin Görüşleri ...	27
III. TARTIŞMA VE YORUM	32
III.1. Okuyucuların Kütüphane ve Kütüphanecilere Karşı Tutumu	32
III.1.1. Kütüphanenin Üniversite İçin Önemi	32
III.1.2. Okuyucuların Kütüphaneyi Kullanma Sıklığı	33
III.1.3. Okuyucular Tarafından En Çok Kullanılan Kaynaklar	33
III.1.4. Okuyucuların Kütüphaneye Karşı Duyguları .	34
III.1.5. Okuyucuların Kütüphanede Aradığı Koşullar.	34
III.1.6. Okuyucuların Kütüphaneyi Kullanma Bilgisi.	35
III.1.7. Okuyucuların Kütüphanecilere İlişkin Duyguları	36
III.2. Okuyucuların Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'ne İlişkin Görüşleri	36
III.3. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'ni Tanıtıcı ve Okuyucuyu Aydınlatıcı, Basılı Araçlar Hakkında Okuyucunun Görüşleri	38

III.3.1.	Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde Kullanılan Basılı Araçlar	38
III.3.2.	Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde Alınması Gereken Aydınlatıcı ve Yol Gösterici Önlemler Hakkında Okuyucunun Görüşleri	39
III.3.3.	Okuyucunun Kütüphanecileri Tanımağa İlişkin Görüşleri	40
IV.	SONUÇ VE ÖNERİLER	42
IV.1.	Halkla İlişkiler Programı	43
IV.2.	Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde Kaynakların Kullanımını Artırıcı Önlem- lere İlişkin Öneriler	44
IV.2.1.	Yazılı, Resimli ve Basılı Araçlar	44
IV.2.2.	Vitrinler ve Sergiler	48
IV.2.3.	Kütüphane Hakkında Konuşmalar	48
IV.2.4.	Basın ve Yavin Organları ile İlişkiler .	49
IV.3.	Sonuç	49
	IV. Bölümün Dip Notları	50
TABLolar	51
EKLER	71
BİBLİYOGRAFYA	79
ÖZET	81
SUMMARY	82

"APLOLAR

Sayfa

1-1	"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde Aşağıda Sayılan Kütüphane Hizmet ve Olanaklarından Hangilerini Kullandınız?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	52
1-2	Ankete Katılanların Yaş ve Cinsiyet Grupları	53
2-1	Okuyucu Gruplarının Kütüphaneyi Kullanma Oranları	54
2-2	Kütüphanenin Çeşitli Okuyucu Gruplarınca Kullanılma Sıklığı	55
2-3	Öğrencilerin Ayrılmış (Reserve) Kitaplar Dışındaki Kaynaklardan Yararlanma Durumu ...	56
2-4	Çeşitli Grupların Kütüphaneye Gittikleri Zamanki Duygularının Dağılımı	57
2-5	Okuyucuların Kütüphanede Aradıkları En Önemli Koşulların Dağılımı	58
2-6	Okuyucunun Kütüphaneciler Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı	59
2-7	Çeşitli Gruplara Göre "Herhangi bir çalışma yapmak için kütüphaneye gittiğiniz zaman konunuzla ilgili pek çok kaynak bulunduğunu ama onlara erişemediğinizi hisseder misiniz?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	60
2-8	Gruplara Göre "Kütüphaneden nasıl yararlanacağınızı biliyor musunuz?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	61
2-9	Bazı Kütüphane Hizmetlerinden Okuyucunun Yararlanmama Nedenlerinin Dağılımı	62
2-10	Kütüphanede Okuyucuların Bilgi Edinmek İstedikleri Hizmetlerin Dağılımı	63
2-11	Kütüphanede Yol Gösterici Levhaların Gerekliliği Konusunda Okuyucunun Görüşü	64
2-12	Kütüphanede Yerleşim Planı Kullanılması Konusunda Okuyucunun Görüşü	64
2-13	"Kütüphanede kart katalog üzerine, nasıl kullanılacağını gösterir, kolay okunabilen ve anlaşılır bir levhanın konulmasını yararlı görür müsünüz?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	65

2-14	"Hacettepe Tıp Merkezi kampusunun çeşitli yerlerine kütüphanenin yerini işaret eden levhalar konulması yararlı olur mu?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	65
2-15	"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin basılı kılavuzu var mıdır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Gruplara Göre Dağılımı	66
2-16	"Hacettepe Üniversitesi Bülteni'ndeki kütüphane ile ilgili bölüm hakkında ne düşünüyorsunuz?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	67
2-17	"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'ne karşı okuyucunun ilgisini artırmak için kampusun uygun yerlerine kütüphane ile ilgili afişler konulması yararlı olur mu?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	68
2-18	"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde görevli personeli kütüphanedeki diğer kişilerden ayırdedebiliyor musunuz?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	68
2-19	"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin girişine, kütüphane personelinin fotoğraflarını ve görevlerini gösteren bir tablo asılması yararlı olur mu?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	69
2-20	"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi Personelinin ad ve görev kartları takmaları yararlı olur mu?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	69
2-21	"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nce belirli aralıklarla bir haber bülteni yayımlanması yararlı olur mu?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	69
3-1	"Kütüphane Üniversitenin Kalbidir" Deyiminin Okuyucularca Değerlendirilmesinin Dağılımı .	70
3-2	"Kütüphane Üniversitenin Kalbidir" Deyimini Kütüphaneyi Kullanan ve Kullanmayan Okuyucuların Değerlendirmesinin Dağılımı	70

EKLER

		Sayfa
1	Hacettepe Tıp Merkezinde Görevli Akademik Personel.....	71
2	1977-1978 Ders Yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Merkezinde Öğrenim Gören Tıp ve Sağlık Bilimleri Bölümlerindeki Öğrenci Sayısı.....	72
3	Uygulanan Anket.....	73

I. BÖLÜM

G İ R İ Ő

I.1. Genel. Bugünün insanının karşı karşıya bulunduğu en büyük sorun zaman darlığıdır. Hız, artık günümüzde bir lüks değil, modern bir gereksinmedir. İnsanoğlu her türlü uğraşında ve yaşam koşullarında çabukluğu, zaman kazanmayı ve hızlılığı aramaktadır. Günümüzün vazgeçilmez gereksinmesi olan çabukluk ve zaman kazanma, kütüphanecilik hizmetlerinde de başta gelen yeri almalı, okuyucunun kitap koleksiyonları arasında, ne yapacağını bilmez bir durumda zaman kaybetmesi önlenmelidir. Bunun için de gerekli önlemlerin alınması, okuyucunun kütüphaneyi sıklıkla kullanması ve yeni okuyucuların kütüphaneye kazandırılması sağlanmalıdır. Burada kütüphaneye düşen görev çok önemlidir ve büyük çaba sarfını gerektirir. Kütüphaneci, okuyucusuna bilgiye ulaşmakta zaman kazandırıcı önlemleri almakla, kütüphanesine karşı sevgi, saygı ve ilgi uyandırmak gibi bir ödüle erişebilmelidir.

I.2. Okuyucu Sayısının Artırılması. Kütüphanelerde okuyucuya zaman kazandırıcı önlemler alınması kadar, okuyucunun kütüphaneye gelmesinin sağlanması da önem taşır. Çünkü, kullanılmadığı sürece, dünyanın en iyi

kütüphanesi de olsa hiç bir anlamı yoktur. Joseph D. Wheeler¹ bu konuda aynen şöyle demektedir:

"Kütüphane, bazı kütüphaneciler için sadece bir kitap koleksiyonu, diğerleri için ise aydınlatma görevi olan dinamik bir organizasyondur."

Bu konuda Steve Sherman² ise;

"... Burada yapılabilecek en kolay yanlış, kütüphane hizmetlerinin zaten çok önemli olduğunu ve bu hizmetlerin tanıtılmasının gereksiz olduğunu düşünmektir."

demektedir. 1956-1958 yılları arasında Greta Remborg³ ve arkadaşları tarafından İsveç'in Dalarna kentinde bir saha çalışması yapılmış ve bu çalışmada, kütüphaneyi kullanmayan 3/4 oranındaki nüfustan, kütüphaneye yeni okuyucular kazandırılması amaçlanmıştır. Çeşitli konferanslar, konserler, kitap saatleri, her çeşit sosyal toplantılar gibi yöntemlerden yararlanılarak kütüphane tanıtılmış ve ilgi çekilmiş, bu suretle okuyucu kütüphaneye yöneltilmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak genel okuyucu sayısında %35-40 oranında, yaş ve ilgi guruplarına göre okunması istenilen materyelin kullanımında ise %75 oranında bir artış sağlanabilmektedir.

1.3. Kütüphanenin Tanıtılması. Kütüphaneci, -kütüphane ne için kurulmuştur ve kütüphaneci ne için oradadır?- sorularının yanıtını, okuyucu kafasında oluşturacak biçimde çalışmalarına yön vermeli ve kütüphanesini tanıtmalı, mümkün olabilecek en büyük okuyucu kitlesi tarafından, kaynakların en verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamalıdır.

Kütüphane tanıtılmadığı sürece, okuyucu aradığı kaynakların kütüphanede olduğunu bilmeyecek, bilinmeyen bir şeyin kullanılmasında söz konusu olmayacağına göre, ya kütüphaneye gelmeyecek, gelse bile, mevcut kaynakların yalnızca bildiği kadarını kullanacaktır. Florrinell F Morton⁴,

"Kütüphanecilerin kütüphane kullanımı ile ilgili öğretici çalışmalarını, ciddi olarak gözden geçirmek için bundan daha iyi bir zaman olmadı."

demekte ve kütüphanecileri kaynakların kullanımını artırmak için, çalışmalar yapmağa yöneltmektedir.

1.4. Okuyucu Psikolojisi. Kütüphaneye gelmek isteyen herhangi bir okuyucunun davranışı ele alınacak olursa, onun bu isteği duyması için kütüphanede neler olduğu hakkında bilgisi olması gerektiği görülür. İşte bu bilgi kütüphaneye karşı olumlu, ya da olumsuz davranışların başlangıcı olmaktadır. Okuyucu eğer önceki denemelerinde aradığı materyeli herhangi bir nedenle bulamamışsa veya kütüphanecilerden umduğu ilgi, yardım ve anlayışı görememişse, kütüphane hakkındaki tutum ve düşünceleri büyük olasılıkla olumsuz bir biçimde gelişecektir. Bu tutum içindeki okuyucuya kütüphane tarafından "kütüphaneye geliniz", "kütüphaneye hoşgeldiniz", "kütüphane sizindir" gibi çeşitli afişlerle çağrıda bulunmakla, kütüphaneye karşı tutumunu değiştirmek mümkün değildir. Bu gibi çağrılarının belirli bir etkisi olmakla beraber, kütüphaneye gelme alışkanlığı olmayan kişi ve guruplar üzerindeki etkisi tartışılabilir. Bu nedenle okuyucu kazanma yolunda alınacak önlemlere temelden başlanmalıdır.

Okuyucu kütüphaneyi tanımalı, istediği materyelle kolaylıkla ulaşmalı, kütüphanecileri nazik, ilgili ve yardımcı bulmalıdır ki, kütüphaneye tekrar gitme istek ve gereksinimi duysun. O zaman, yukarıda sıraladığımız çağrılara da kulak verecektir. Bu bakımdan, kütüphaneci kütüphanesini okuyucu gözü ile görmeli, gördükleri sevindirici olsa da olmasa da, olumlu ve gerçekçi bir biçimde değerlendirebilmeli ve bulgularından kütüphanesinin gelişmesi için yararlanabilmelidir.

I.5. Kütüphanecilikte Halkla İlişkiler. Kütüphaneler değişen, gelişen ve giderek daha iyi hizmet vermeğe çalışan kuruluşlardır. İnsanlar da yaradılış bakımından, yeni gereksinimleri olan, yeni uğraşlar bulmaya çalışan varlıklardır. İşte kütüphane ve okuyucu ilişkilerinin kesintisiz devamı bu bakımdan önem taşır. Kütüphaneler okuyucuları ile gerçekçi bir ilişkiye ulaşmak için uzun vadeli bir program ile hareket etmek zorundadırlar.

Bugün kütüphanecilik literatürüne girmiş ve giderek önem kazanan (PR- Public Relations) Halkla İlişkiler, yukarıda açıklamaya çalıştığımız konuları kapsar. Kütüphanelerde Halkla İlişkiler Programı uygulanması, kütüphane-okuyucu arasındaki ilişkilerin bir bütün olarak ele alınarak, iç ve dış ilişkilerde küçük düzeltme ve değişiklikler yapılarak, bütünü işler hale getirmeyi amaçlar. Betty Rice⁵, bu konuda:

"Kütüphanecilikte halkla ilişkiler koruyucu ve yaratıcı özellikler taşıması gerekli bir sanattır."

demektedir. Aynı yazar kütüphanecilikte halkla ilişkileri,

"... anlayışsızlıklar karşısında herkes tarafından anlaşılabilir iyi tutumlar toplamı, sabır, nezaket ve sempatik davranışlardır."

şeklinde tanımlamaktadır. Burada önemli olan, halkla ilişkiler kanalıyla kütüphanenin olduğundan iyi görünmesini sağlamak değil, kütüphanenin iyi belirlenmiş amaçlarına ulaşmakta, hizmet verdiği toplumla iyi ilişkiler içinde olması ve bunun devamının sağlanmasıdır. Kütüphanecilikte halkla ilişkiler işte bu iyi ilişkiler içerisinde, kütüphanenin tanıtılması, öğretilmesi, yüceltilmesi, hizmet verdiği topluma her yönü ile açık olması ve bu şekilde kütüphanenin daha çok okuyucu tarafından, yararlı bir biçimde kullanılmasının sağlanmasıdır. Steve Sherman,⁶

"Kütüphanenin yüceltilmesi, kütüphaneyi olduğundan iyi yapmaz ama, etkili bir tanıtma ve yüceltme programı, kütüphaneye karşı uzun vadeli ilgi yaratılmasını ve kaynakların kullanılmasında süreklilik sağlar... Kütüphanenin tanıtılması, yüceltilmesi ve servislerden yararlanılmasını kolaylaştırıcı önlemler alınması, kütüphanenin saygınlığını ve okuyucu sayısını artıracak gibi, dikkatleri de kütüphane üzerine çekecektir. Böylece, kütüphane ne yaptığı, hangi amaca hizmet için var olduğu konusu da okuyucu ilgi ve dikkatini kazanacaktır."

demektedir .

Kütüphanecilikte halkla ilişkileri Bob Usherwood⁷

şöyle tanımlamaktadır:

"Kütüphanecilikte halkla ilişkiler bilinçli, planlı ve sürekli bir çabadır.. Kütüphane ve hizmet verdiği toplum arasında karşılıklı anlayış yaratmak ve sürdürmek için hazırlanması gereken halkla ilişkiler programının amacı, kütüphanenin kötü etkilerini iyiye ve güzele doğru geliştirerek düzeltmek ve bu yöntemle

okuyucu üzerinde bir kontrol mekanizması kurarak, onun düşünce ve davranışlarını etkilemektedir."

P.O'N Hoey⁸ ise kütüphanecilikte halkla ilişkilerin amacını şöyle tanımlanmaktadır:

"Kütüphaneyi yeterince kullanmayan okuyucuyu harekete geçirmek ve aynı zamanda kütüphaneyi kullanan okuyucu kitlesinin de ilgisini artırmak ve bunun devamını sağlamaktır."

I.5.1. Halkla İlişkilerde Reklamın Kullanımı. Kütüphanecilikde halkla ilişkiler kısaca, her yönü ile kütüphanenin reklamının yapılarak amaca ulaşılması şeklinde özetlenebilirse de, burada 'reklam' sözcüğünün yanlış anlaşılması gerekir.

Türk Dil Kurumu'nun Türkçe sözlüğünde⁹ reklam,

"Bir şeyi halka tanıtmak, beğendirmek ve böylece sürümünü sağlamak için söz, yazı ya da resimle yapılan her türlü çaba"

olarak tanımlanmaktadır. Reklam, iş hayatında mal ve hizmet satmak amacı ile yapılır. Kütüphanecilik hizmetlerinde ise iş hayatında kullanılan reklam tekniklerinden yararlanılarak, okuyucuda istek yaratmak, kütüphane hizmetlerinin güzellik ve yararını övmek, yeni kurulan servislerin kabul görmesini sağlamak gibi bir amaca yöneltilmelidir. Burada önemli olan, reklamlarla sağlanacak olan okuyucu ilgisine cevap verebilmektir. Kütüphaneci okuyucusunda ilgi uyandırmak için reklamı bir araç olarak kullanıyor, fakat onun gereksinimlerini karşılayamıyorsa, bunun okuyucuda güven-sizlik yaratmakta başka bir etkisi olmaz. Çünkü kütüphanecilik hizmetlerinin amacı, iş hayatının mal satma ve kâr

etme amacından farklıdır. İş hayatında satılması amaçlanan malın kalitesi iyi olmasa da, çok iyi imiş gibi göstermeye çabalanır. Kütüphanecilikte ise reklamdaki amaç hizmetlerin olduğundan daha iyi görünmesini sağlamak değildir. Kütüphaneye verilen hizmetin iyi, kötü ve eksik yönlerini saptadıktan sonra gerçekçi bir tutum içinde okuyucusuna ne gibi hizmetler verebileceğini reklam tekniklerinden yararlanarak duyurmalıdır.

I.6 Akademik Kütüphanelerin Eğitim Sürecindeki Yeri.

Kütüphanelerin üniversite eğitim sürecindeki yeri ve taşıdığı önem tartışılmaz. Bunun için üniversitenin fonksiyonlarının akademik kütüphanelerce daima göz önünde tutulması gerekir. Üniversitenin başlıca fonksiyonları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:¹⁰

- "- Öğretim ve araştırma,
- Yeni bilgi ve fikirlerin yaratılması,
- Yeni ve eski, bilgi ve kültürün gelecek kuşaklara iletilmesi."

Öğretim üniversite için kaçınılmaz bir fonksiyon olup, yalnız öğrencileri değil, mezuniyet sonrası öğrencilerini ve öğretim kadrosunu da içine alır. Kütüphane bilgi birikimini üniversitenin bu fonksiyonu için kullanmalıdır. Araştırma ise, öğrencilere ve özellikle akademik topluma bağımsız çalışma olanağı verir. Böylece üniversite sosyal ve fiziksel alemin gizlerini çözmek için sürekli bir uğraş verirken, kütüphane kendine düşen görevi yapmak sorumluluğundadır. Bunun için kütüphane bilgiyi toplamalı, saklamalı ve gerektiğinde okuyucusunun yararlanması için en iyi bir biçimde sunabilmelidir. Bu bakımdan bir üniversite kütüphanesinin fonksi-

yonu, bir parçası olduğu üniversitenin amaçlarına uygun olmalıdır. Yani, üniversite kütüphanesi, öğretim ve araştırma için sahip olduğu materyeli okuyucusunun düşünce ve fikirlerini liberalleştirmesi yolunda kullanabilmelidir.

Üniversite kütüphanesinin en önemli fonksiyonu okuyucusuna yalnız yardım etmekten çok, kütüphanenin daha çok ve etkili biçimde kullanılmasını sağlamaktır.

Her tür kütüphanede olduğu gibi, akademik kütüphanelerde de okuyucu, kütüphane hizmetleri ve olanakları hakkında aydınlatılmalıdır. Eli M. Oboler¹¹,

"Akademik kütüphaneler gerçek bir satma görevi yapmak ve kütüphaneyi akademik toplum için devamlı bir ziyaret ve kullanma yeri yapmak zorundadırlar."

demektedir.

Akademik kütüphanelerde de kütüphanecilik hizmetleri değerlendirilirken, verilen hizmete okuyucu gözü ile bakmak gerekir. Akademik kütüphanelerin öğrenciler, öğretim gurubu, araştırmacılar ve personeli kapsayan çeşitli gurupların oluşturduğu okuyucu toplumu vardır. Bu değişik gurupların oluşturduğu okuyucu kitlesinin kütüphanecilik hizmetlerine ilişkin tutum ve davranışları gördükleri, duydukları ve en önemlisi denedikleri ile oluşur. Hiç bir kütüphane özlenen koşulların tümüne birden sahip olmadığına göre, kusur ve yetersizliklerin bilinmesi ve bu yönde düzeltici önlemler alınmasına çalışmak önemlidir. Böylece kütüphanenin sahip olduğu değerler belirginleşecektir.

Akademik kütüphanelerde, kütüphaneci nelere sahip olduğundan çok, okuyucusuna neleri, nasıl verebileceğini düşünerek hareket etmelidir. Burada çeşitli okuyucu gruplarının gereksinmelerinin neler olduğunun saptanması da önemlidir. Çoğu kez okuyucu kendisi bile nelere gereksinme duyduğunu tam olarak bilmez. Özellikle akademik kütüphanelerde, kütüphaneci okuyucu gözünde ne yaptığını iyi bilen uzman bir kişidir ve gerektiğinde ondan yardım isteyebilir. Eğer okuyucu kart kataloğunun nasıl kullanılacağını gerçekten biliyorsa, bu konuda soru yöneltecektir. Aslında hiç kimse bildiği konuda soru sormaz. Ancak okuyucu bilmediğini öğrenmek ve bildiğini pekiştirmek için soru yöneltebilir ki, bu da bir uzmandan yardım istemek içindir ve cevaplandırılması gerekir.

Akademik kütüphanelerde halkla ilişkiler konusunda kütüphaneciden beklenen görev daha geniş kapsamlıdır. Örneğin, akademik kütüphanelerde yönetime, kütüphane bir bibliyografya çıkardığında, bir sergi açtığında, bir gösteri düzenlediğinde, kütüphane hizmetlerine ilişkin bir alet veya makine alındığında, kütüphanede yeni bir hizmet verilmeğe başladığında veya bir bağış alındığında bilgi verilmelidir. Bu gibi durumlar öğretim üye ve yardımcılara ve özellikle ilgili bölümlere de duyurulmalıdır.

Öğrenciler ve gereksinme duyan her türde okuyucu için yol gösterici levhalar, kolay anlaşılabilir yazılı bir kart kataloğu kullanma levhasına yer verilmeli, okuyucu ister öğretim kadrosunda olsun, ister öğrenci veya diğer bir

okuyucu grubunda bulunsun, kütüphane kullanımı ile ilgili her türlü bilgi verilmeli, önceden bilgi sahibi olmaları varsayılarak hareket edilmemelidir. Örnek olarak sıraladığımız bu gibi çabalar kuşkusuz iyi bir kütüphaneci kadrosunu ve parasal olanakları gerektirir.

Akademik kütüphanelerde de kütüphaneciler kötü koşulları gidermek veya düzeltmek için, kütüphaneye karşı ilgiyi ve okuyucu sayısını artırıcı, kütüphane kaynaklarının daha iyi şekilde kullanılmasını sağlayıcı, olumsuz tutum ve davranışları değiştirici önlemlere başvurmak zorundadırlar. Bunun için bazı soruları kendi kendilerine sorup, yanıtlamak durumundadırlar. Örneğin: kütüphane düzenli midir? Kütüphane içinde ve dışında rehberlik yeterli midir? Kütüphane içinde kaynakların kullanılmasını kolaylaştıracak önlemler alınmış mıdır? Bunlar yeteri kadar anlaşılabilir ve açık mıdır? Çevre ilgi çekicimidir, yoksa itici midir? Bu sorulara kütüphanecinin vereceği yanıtlar, alınması gereken önlemler konusunda kendisine en büyük yardımcı olacaktır.

I.6.1. Akademik Kütüphanelerde Halkla İlişkiler. A.R. Haygarth Jackson¹² yalnızca enformasyon hizmetleri için okuyucuya yol gösterme konusunda şunları önermektedir:

- "- Enformasyon servisinin yerini kütüphane planı üzerinde göstermeli ve bu plan kütüphane içinde okuyucunun alabileceği bir yere konulmalı,
- Kütüphane içinde bu servisin yerini okullarla veya yön direkleri ile göstermeli,
- Enformasyon servisine ulaşan okuyucuya ayrıca bir plan veya liste halinde ne tür kaynakların bulunduğu (abstraktlar, mecmualar, lügatler, referans çalışmaları gibi) belirlenmeli, bunların yeri de raf üzerinde işaret levha veya etiketleri ile gösterilerek, okuyucuya neyin nerede olduğu açıkça belirtilmelidir."

Bütün bunlar yalnızca enformasyon servisi için yapılabilecek kolay fakat yararlı çalışmalardır. Kütüphanenin tümü için de bu yöntemlerden yararlanılabilir.

Eli M. Oboler¹³ de Amerika'da Idaho State Üniversitesinde uygulanan halkla ilişkiler programında kitap sergileri, önemli kişi ve olayların yıldönümleri, her türlü okuma materyeli ile ilgili tanıtıcı toplantılar düzenlediğini anlatmakta ve bu konuda okuma listeleri, el kitapları gibi araçların da önemine değinmektedir. Yazar, akademik kütüphanelerdeki okuyucu tutumunun iyi veya kötü, hatalı veya doğru olmasını halkla ilişkiler programına bağlamaktadır.

I.7. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi. Hacettepe Üniversitesi'nin başlıca amacı, bilim anlayışına, inceleme ve araştırma yeteneklerine ve milli ülkülere sahip sağlam düşünceli aydınlar yetiştirmek, bilimsel inceleme ve araştırmalar yaptırmak ve toplum sorunlarına eğilmektir. Hacettepe Üniversitesi, bu amacına ulaşmak için Atatürk'ün gösterdiği bilim yolunda Türkiye'nin çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırılmasına çalışır.¹⁴ Hacettepe Üniversitesi Bülteninde¹⁵ kütüphane ile ilgili bölümde "Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi, üniversitenin bütün öğretim üye ve görevlileri, doktorlar, öğrenciler, üniversite personeli ve üniversite dışından gelen araştırmacılara hizmet sunmak amacı ile kurulmuştur." denilmektedir.

Hacettepe Üniversitesi'nin amacı, bir üniversiteden beklenen fonksiyonları yerine getirebilecek nitelikte ve geniş kapsamlıdır. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi de bu amaca yönelik çalışmalar yapmak görev ve sorumluluğunu yüklenmiştir.

Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi, bütün üniversite topluluğu ve dışarıdan gelecek araştırmacılara hizmet sunmak amacı ile kurulduğuna göre, bunu gerçekleştirebilmesi için sunduğu hizmeti olanaklar ölçüsünde geniş bir okuyucu kitlesine yayarak ve okuyucu sayısını artırarak, kütüphane kaynaklarının kullanılmasını artırması gerekir.

1976 yılına kadar merkezi bir kütüphane olan Hacettepe Kütüphanesi, 1976 yılından itibaren üniversitede ikiye ayrılan kampuslarında ayrı ayrı hizmet vermeye başlamış, yönetim yine ortak olmakla beraber, kütüphane kaynaklarında tıp ve sağlık bilimleri ile ilgili materyel ve fen ve sosyal bilimler ile ilgili materyel olarak bir ayrılma olmuştur.

I.7.1. Koleksiyon. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi, koleksiyon yönünden Türkiye'nin en şanslı tıp kütüphanelerinden biridir. Bu konuda Doç.Dr. İlhan Kum¹⁶,

"Bir kütüphanenin kuruluş amacını gerçekleştirebilmesi ve çevresine yararlı olabilmesi için, yeterli bir koleksiyona sahip olması gerekmektedir. Kütüphane koleksiyonları, geniş anlamda, bilgi birikimlerini içine alan, kitaplar, dergiler, teknik raporlar, tezler, projeler, yansılar, mikrotekstler (mikrofilm, mikrofiş, mikrokart vb.) ve gör-İşit BÖlümü gereçlerinden oluşur."

dermektedir.

Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde yaklaşık 20 000 cilt kitap ve 60 000 dergi bulunmaktadır ve kütüphaneye 1400 dergi sürekli olarak gelmektedir. Ayrıca 1976 yılında film, mikrofilm, slayt, teyp-slayt programları vb. gereçlerden oluşan Gör-İşit Bölümü hizmete girmiştir.¹⁷ Yaklaşık 80 000 cilt okuma materyeline sahip bulunan Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde kitap ve dergi koleksiyonları 1978'de

43 245, 1977 yılında ise 41 100'dür. Cörünüşte kitap ve dergi sirkülasyonu 1977 yılında bir düşme göstermekle beraber, bunun nedeni azımsanmayacak, Beştepe kütüphanesi'nin açılmasıyla ilgili bölüm okuyucularının da ayrılmasıdır.

I.7.2. Bütçe. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin bütçesi kütüphane koleksiyonunun geliştirilmesini sağlamakta yetersiz kalmakta, bütçe ancak dergi abone giderlerini karşılamakta, bunun dışında yeni kitap ve dergi alımı olanağı bulunamamakta veya çok az olmaktadır. Bütçenin daha verimli kullanılamamasının bir diğer nedeni de yabancı paralar ile ilgili kur ayarlamalarıdır. Bu ayarlamalar kütüphanenin alım gücünü azaltmış ve alımları güçleştirici bir durum yaratmaktadır.¹⁵

1978 yılında Beştepe ve Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphaneleri bütçesi toplam 2.000.000.-TL olup, bunun 4.665.000.-TL'si Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi için kitap ve dergi alımına harcanmıştır.¹⁹

I.7.3. Bina. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin bina olarak, bir kütüphane için gerekli iyi fiziksel olanaklara sahip olduğu söylenebilir. Doç.Dr. İlhan Kum²⁰ bu konuda,

"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesinin kapladığı alan ve yerleşme olanakları açısından, diğerleri ile karşılaştırılırsa, en iyi durumda olduğu görülmektedir."

Demektedir. Böyle olmakla beraber, Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde uygulanacak bir okuyucu artırma projesi sonucunda, kütüphane alanının istenilen okuyucu sayısına yeterli olacağı şüphelidir.

Üniversite öğrencilerinin kütüphaneyi bir okuma salonu olarak kullanma alışkanlığı da kütüphanenin yer yetersizliğinde etken olabilir. (Table 1-1).

I.7.4. Personel. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi personel yönünden olumlu bir görünüme sahiptir. 1974 yılında, Beytepe Kütüphanesi ayrılmadan önce, kütüphanenin 8 üniversite mezunu kütüphaneci, 3 üniversite mezunu ancak kütüphaneci olmayan ve 8 lise mezunu olmak üzere toplam 19 personeli var iken,²¹ 1978 yılında yalnız Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde görevli 9 üniversite mezunu kütüphaneci, 17 çeşitli üniversite mezunu, 27 lise ve 6 ilkokul mezunu olmak üzere, toplam 59 personel bulunmaktadır.²²

Doç.Dr. İlhan Kum²³ Türkiye'deki tıp kütüphanelerini incelediği doçentlik tezinde Hacettepe Kütüphanesi personeli için:

"... yalnız bir kurum dışında, tıp fakültesi kütüphanelerimiz, nicelik ve nitelik bakımından, olumlu hizmet vermesi beklenebilecek ve kütüphanelerini geliştirecek kadrolara sahip bulunmamaktadırlar."

demektedir.

I.7.5. Okuyucu. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin hizmet vermediği amaçladığı toplum incelenecek olursa, genel olarak, öğretim ve araştırma grubu, öğrenciler ve üniversitede görevli tıp ve sağlık hizmetleri personelinden oluştuğu görülmür. Bunun dışında kütüphane dışarıdan gelecek araştırmacılara da açıktır. Hacettepe Üniversitesi Tıp Merkezi'nde öğretim ve araştırma yapan akademik grubun sayısı toplam 1037 kişidir. Bu sayıyı tıp ve sağlık bilimleri alanında çalışan profesörler, doçentler, öğretim görevlileri, uzman

asistanlar, asistanlar, akademik uzmanlar ve araştırma görevlileri oluşturmaktadır. (Ek 1).

Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin hizmet verdiği diğer büyük gurubu da öğrenciler oluşturmaktadır. 1977-78 öğretim yılında Hacettepe Tıp Merkezi kampusunda, tıp ve sağlık bilimleri alanlarında yüksek öğrenim gören toplam 4971 öğrenci olduğu saptanmıştır. (Ek 2).

Ayrıca kütüphaneden yararlanabilecek üçüncü bir grup da Hacettepe Hastahanelerinde görevli olan ve yukarıda anılan akademik öğretim ve araştırma gurubu ile öğrenciler dışında kalan tıp ve sağlık personeli'dir. Hacettepe Hastahaneleri'nde görevli tıp ve sağlık personeli toplam sayısı da 962 olarak saptanmıştır.²⁴ Bu gurubu da hastahanelerde görevli yüksek hemşire, baş hemşire, hemşire, hemşire yardımcısı, sağlık memuru, laborant gibi personel oluşturmaktadır.

Bütün bu gruplar gözönüne alındığında, kütüphaneden yararlanabilecek tıp ve sağlık bilimleri alanlarında bulunan okuyucu sayısını 6970 olarak bulmaktayız. Bu sayıya yönetim kadrolarında bulunan pek çok personel katılmamıştır. Yönetimle ilgili personel de okuyucu sayısına eklenecek olursa kütüphaneler hizmet verebileceği toplum daha da genişler.

1977 yılında kütüphaneye 43.531 okuyucu gelmiş ve bu sayı hesaplanırken kütüphaneye her giriş birim olarak alınmıştır. 1976 yılında ise kütüphaneye gelen toplam okuyucu sayısı 36.945'tir.²⁵ Bu sayılar görevli memur tarafindan kütüphaneye gelen kişilerin işaretlenmesi sonucu

elde edilmiştir. Bunların kütüphaneye ne için geldikleri ve kütüphaneden ne ölçüde yararlandıkları üzerinde düşünülmeğe değer bir konudur.

I.8. Araştırmanın Amacı. Bu araştırmada güdülen amaç, okuyucunun, Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'ne karşı tutumunu genel olarak saptamak, kütüphane kaynaklarının ne ölçüde kullanılabilirliğini ve bu kaynaklardan daha çok yararlanabilmek için alınabilecek önlemler konusunda görüşlerini almak ve bunların ışığında kütüphanecilere kütüphane kaynaklarının kullanılmasını artırıcı görülen önlemleri önermektir.

I.9. Yöntem.

I.9.1. Araştırmada Uygulanan Yöntem. Çalışmamız, kesitsel tanımlayıcı bir araştırmadır ve anket yöntemi uygulanmıştır. Dr. Saim Kaptan'a göre:²⁶

"Tanım ve betimleme, olayları, obje ve problemleri anlama ve anlatmada ilk basamağı teşkil eder. Bilimsel etkinlikler olayların betimlenmesiyle başlar."

Bu bakımdan özellikle çalışmamızın başlangıcında konumuzla ilgili halihazırdaki durum saptanmağa, zaman kazanmanın, okuyucu sayısının artırılmasının, kütüphane kaynaklarının tanıtılmasının, kütüphanecilikte halkla ilişkilerin önemi ortaya koyulmağa çalışılmış, akademik kütüphanelerin eğitim sürecindeki yeri ve bu kütüphanelerdeki halkla ilişkiler

uygulamalarına değinilmiştir. Ayrıca Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi ile ilgili konularda, Kütüphane Müdürü ve diğer kütüphane ilgilileri ile mülakat yapılmıştır.

I.9.2. Bilgi Toplama. Bilgi toplama anket kullanılarak yapılmış ve anketlerin dağıtımı Nisan 1978 - Temmuz 1978 tarihleri arasında, üniversitenin açık olduğu dönemde yapılmıştır.

İncelenen popülasyon olarak Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesinden yararlanması gereken tıp ve sağlık bilimleri alanlarında bulunanlar (Öğretim üyeleri, yardımcıları ve görevlileri, lisans ve lisans üstü eğitimi öğrencileri, doktorlar, hemşireler ve bunların dışında kalan tıp ve sağlık bilimleri personeli) alınmış ve hazırlanan anketler (Ek 3) bu gruba girenlere cinsiyet, yaş, akademik ünvan gözeteneksizin tamamen gelişigüzel (haphazard)²⁷ bir yöntemle dağıtılmıştır. Hazırlanan 300 anket, kütüphanenin ve üniversitenin ilgili bölümlerine gidilerek elden dağıtılmış ve anketler cevaplandırıldıktan sonra, ilgili bölümlerin sekreterliklerinde toplanmıştır. Ankete katılanlardan bir kısmı da soruları hemen yanıtlayarak, anket formlarını geri vermişlerdir.

Dağıtılan 300 anketten, ancak 158'i yanıtlanmas olarak geri alınabilmıştır. 1 anket yanlış doldurma nedeni ile iptal edilmiştir.

I.9.3. Anketin Hazırlanması. Anket formu hazırlanırken özen gösterilmiş, anlaşılır bir dil kullanılmaya çalışılmış, sorular

gruplandırılarak, ilgili olanlar bir araya getirilmiştir. Ankette yer alan soruların çoğunluğu seçmeli olmakla beraber, bazı yerlerde doldurulmalı sorulara da yer verilmiştir. Soruların bazılarında okuyucuya birden çok yanıt işaretleme olanağı sağlanmamıştır.

Anketlerin doldurulmasında mülakatçı kullanılmamıştır. Hazırlanan anket örneği, başlangıçta çeşitli okuyucu gruplarından seçilmiş kişilere okutulmuş, anlaşılabilirliği cevaplandırmada güçlükler saptanmış ve gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra, çoğaltılarak uygulamaya geçilmiştir.

I.9.4. Anketin Değerlendirilmesi. Toplanan ve geçerli sayılan 157 anket değerlendirilirken, bazı sorularda akademik ünvanlar ve diğer ankete katılanların bağlantılı olduğu okuyucu grupları göz önünde bulundurulmuştur. (Tablo 1-2).

Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin hizmet vermekte olduğu tüm okuyucu kitlesi 6070 kişi kabul edilerek bu kitlenin yaklaşık %4'üne (200 kişi) anketler dağıtılmış ve dağıtılan anketlerin 159'ı (1 tanesi iptal edildi) yani, %53'ü geri alınabilmiştir.

Değerlendirmeye giren 157 anket tüm popülasyonun %2.25'ini oluşturmaktadır.

I. BÖlümün Dip Notları

1. Wheeler, Joseph L. "Some Motives in Librarianship," The Library and the Community, Chicago, 1924, s.9.
2. Sherman, Steve. "Why PR In the First Place," ABC's of Library Promotion. The Scarecrow Press, Metuchen, N.J., 1971. s.2.
3. Remborg, Greta. How Are We to Reach New Readers. The Library Association Record., August 1959, s. 191-193.
4. Morton, F. Flornin. "Introduction" in Teaching for Better Use of Libraries. by Charles Trinkner. The Shoe String Press., Hamden, Connecticut, 1970. s. xxi.
5. Rice, Betty. Public Relations for Public Libraries. The H.W. Wilson Company, New York, 1972. s.7.
6. Sherman, Steve. a.g.e., s.5.
7. Usherwood, Bob. "Library Public Relations: an Introduction," in: Studies in Library Management. ed. Gileon Holroyd. Clive Bingley, London, 1972-74. s. 115.
8. Hoey, P.O'N. Public Relations: the soft sell. Aslib Proceedings. Vol.25. 1973. s.376.
9. Türkçe Sözlük. Türk Dil Kurumu Yayınları. Sayı:403, Bilgi Basınevi, Ankara 1974, s.670.
10. Capital Provisions for University Libraries,: Report of a Working Party. University Grants Committee, April, 1976, s.1.

11. Oboler, Eli M. "Selling the Academic Library," Public Relations for Libraries. by: Allan Angoff. London, 1973. Chapter 6.
12. Jackson, A.R. Haygarth. Publicity or Selling the Information Service. Aslib Proceedings. Vol.25: 1973, s. 386.
13. Oboler, Eli M. a.g.e., chapter 6.
14. Hacettepe Üniversitesi Bülteni 77/78. Hacettepe Üniversitesi Basımevi, 1977. s.7.
15. y.a.g.e., s. 20.
16. Kum, İlhan. Türkiye'de Tıp Kütüphaneleri. Doçentlik Tezi. 1974. s.37.
17. Hacettepe Üniversitesi Bülteni 77/78. s. 21-22.
18. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi 1976-1977 İstatistikleri
19. Hacettepe Üniversitesi Bütçe Kanunu, 1978.
20. Kum, İlhan. a.g.e., s. 87.
21. y.a.g.e., s.31.
22. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi Müdürü Sayın Yıldız Çakın ile yapılan Mülakat.
23. Kum, İlhan. a.g.e., s.29.
24. Hacettepe Hastahanesi 1978 Personel Kayıtları.
25. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi 1976-1977 İstatistikleri.

26. Kaptan, Saim. Bilimsel Araştırma Teknikleri. Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1973. s. 175.
27. Fişek, Nusret H. Tıp ve Epidemiyolojide İstatistik Yöntemleri. Ders Notları. s.33.

II. BÖLÜM

B U L G U L A R

Cevaplandırılan anket formları incelenerek, aşağıda gruplanan ve sıralanan bulgular elde edilmiştir.

II.1. Ankete Katılanların Üyesi Olduğu Gruplar. Ankete katılan toplam 157 kişiden 49'u öğretim üyesi, yardımcısı veya görevlisidir. Diğerleri ise 3 lisans üstü eğitimi öğrencisi, 72 lisans öğrencisi, 15 doktor, 2 hemşire ve 16 diğer tıp ve sağlık personeli gruplarında yer almaktadır. Bu dağılım (Tablo 1-2)'de gösterilmiştir.

II.2. Okuyucuların Kütüphane Hakkındaki Genel Tutumları ile İlgili Bulgular.

1. BULGU. "Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'ni kullanıyor musunuz?" sorusuna verilen yanıtlar Tablo 2-1'de gösterilmiştir. Bu soruya 153 denek "evet", 4 denek ise "hayır" yanıtı vermiştir. Yaptığımız % hesaplamasına göre, deneklerin 153'ü (%97.5) kütüphaneyi kullanmakta, 4'ü (%2.5) ise kullanmamaktadır.

2. BULGU. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'ni kullandığını belirten 153 kişinin, kütüphaneyi kullanma sıklığı ile ilgili bilgiler Tablo 2-2'de gösterilmiştir. Bulgu, 153 denekten 34'ünün (%22.2) sıklıkla, 95'inin (%62.1) gerektiğinde,

24'ünün ise (%15.7) az kullanmakta olduğunu göstermektedir. 4 kişi kütüphaneyi kullanmadığını belirttiğinden değerlendirilmeye girmemiştir.

3. BULGU. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'ni kullanmakta olan öğrencilerin, ayrılmış (reserve) kitaplar dışındaki kütüphane kaynaklarından yararlanıp yararlanmadıkları sorusuna 75 öğrenci denekten 32'si (%42.7) "evet", 43'ü (%57.3) ise "hayır" yanıtı vermiştir. Bu durum Tablo 2-3'de gösterilmektedir.

4. BULGU. Anketimizde "Kütüphaneye gittiğiniz zaman ne hissedersiniz?" seçmeli sorusu yer almış ve verilen yanıtlar incelendiğinde (Tablo 2-4) 157 kişiden 3'ü (%1.9) "ferahlarım, bir kitap alır okurum" yanıtı vermiş olup, bunların hepsi öğretim üyesi, yardımcısı veya görevlisidir. Bu soruya "Merak duyar, kitapları karıştırmak isterim" yanıtı verenlerin sayısı 45 (%28.7), "Amacıma uygun ciddi çalışma yapmak isterim" yanıtını seçenlerin sayısı 85 (%54.1), "Sıkılırım, işimi bitirip hemen çıkmak isterim" diyenlerin sayısı 21 (%13.4) tür. Bunların dışında kalan 3 kişi (%1.9) "diğer" yanıtını işaretlemiş, açıklama yapmamıştır.

5. BULGU. Okuyucuların Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde aradıkları en önemli koşulu saptamak amacıyla sorulan ve birden çok yanıt işaretleme olanağı verilen soruya alınan yanıtlar Tablo 2-5'de gösterilmiştir.

Bu soruda 257 yanıt seçilmiş, 27 (%10.5) "iyi ışıklandırma", 37 (%14.4) "iyi havalandırma", 31 (%12.1) "yeterli çalışma alanı", 51 (%19.7) "sessizlik", 111'i de (%43.3) "yeterli okuma materyeli ve bilgiye kolay ve çabuk ulaşabilme olanağı" yanıtı alınmıştır.

6. BULGU. Okuyucunun kütüphaneciler hakkındaki düşünce ve duygularını saptamak amacı ile sorulan "Genel olarak kütüphaneciler hakkında ne düşünüyorsunuz?" seçmeli sorusuna verilen yanıtlar Tablo 2-6'da gösterilmiştir. 157 kişiden hiç biri "kitapların sahibi gibidirler, kullanılmasını istemiyorlar" yanıtını seçmemiştir. 157 kişiden, 94'ü (%59.9) "her zaman çok yardımcı oluyorlar", 28'i (%17.8) "çok meşguldürler benimle ilgilenecek zamanları yok", 18'i (%11.5) "çoğu ne yaptığını bilmiyor", 13'ü (%8.3) "yaptıkları işi çok iyi biliyorlar", 4'ü ise "Diğer" i seçerek, "yaptıkları işi isteyerek yapmıyorlar, her zaman yardımcı değiller" gibi yanıtlamışlardır.

7. BULGU. Anketimizin "Herhangi bir çalışma yapmak için kütüphaneye gittiğiniz zaman, konunuzla ilgili pek çok kaynak bulunduğunu ama onlara erişemediğinizi hissedermisiniz?" sorusuna 157 kişi tarafından verilen yanıtlar Tablo 2-7'de gösterilmiştir. Bu soruya 68 kişi (%43.3) "evet", 63 kişi (%40.1) "bazan" ve 26 kişi de (%16.6) "hayır" yanıtı vermişlerdir.

Bu konuda ankete katılan toplam 49 öğretmen üyesinden

16'sı (%32.6) "evet", 22'si (%45) "bazan", 11'i de (%22.4) "hayır" yanıtı vermiştir. Ankete katılan toplam 3 lisans üstü eğitim öğrencisinin hepsi (%100) bu soruyu "evet" olarak yanıtlamıştır. Toplam 72 lisans öğrencisinden 30'u (%41.7) "evet", 29'u (%40.2) "bazan", 13'ü de (%18.1) "hayır" yanıtı seçmişlerdir. Toplam 15 doktor'dan 10'u (%66.7) "evet", 4'ü (%26.6) "bazan", 1'i de (%6.7) "hayır" yanıtı vermiştir. Toplam 2 hemşireden ikisi de (%100) "bazan" yanıtı vermiştir. Ankete katılan toplam 16 diğer tıp ve sağlık personelinin 12'si (%75) "evet", 3'ü (%18.7) "bazan", 1'i de (%6.3) "hayır" yanıtı vermiştir.

8. BULGU. "Kütüphaneden nasıl yararlanacağınızı biliyor musunuz?" sorusu, anketimizde 14 sıra numarası ile yer almış, bu soruya toplam 157 kişiden 45'i (%28.7) "Eğitim ve tecrübeyle kütüphaneden yararlanmayı tam olarak biliyorum", yanıtı vermiştir. Bu yanıtı veren toplam 45 kişinin (%28.7), 28'i (%57.1) öğretim üye ve yardımcısı, 1'i (%33.3) lisans üstü eğitim öğrencisi, 12'si (%16.7) lisans öğrencisi, 4'ü de (%26.7) doktordur. (Tablo 2-8)

"Ders notları ve kitapları gereksinmemi karşıladığı için yararlanmayı bilmem gereksiz" yanıtını 157 kişiden 9 kişi (%5.7) seçmiş olup, bunların hepsi de lisans öğrencisidir. Bunlar ankete katılan öğrenci grubunun %12.5'ini oluşturmaktadır.

II.3. Okuyucuların Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi ile ilgili Görüşleri Hakkındaki Bulgular.

1. BULGU. Anketimizde Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde okuyucu tarafından en çok kullanılan hizmetlerin saptanması amacıyla "Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesinde aşağı da sayılan hizmet ve olanaklardan hangilerini kullandınız?" sorusu yer almış ve alınan yanıtlar Tablo 1-1'de gösterilmiştir.

Ankete katılanlar toplam 857 işaret koymuşlardır. Toplam 857 yanıtıdan 51'i (% 5.9) "ayrılmış kitaplar (rezerve)", 81'i (%9.4) "sürekli yayınlar (periyodikler)", 74'ü (%8.6) "Dizinler", 52'si (%6.1) "özetçeler", 133'ü (%15.5) "kitaplar", 76'sı (%8.9) "danışma masası", 3'ü (%0.3) "Gör-İşit araçları", 11'i (%1.3) "müracaat koleksiyonu", 1'i (%0.1) "mikrofilm", 46'sı (%5.4) "Tezler", 73'ü (%8.5) "kart kataloğu", 84'ü (%9.3) "çalışma masaları", 33'ü (%3.8) "kütüphanelerarası ödünç alma", 16'sı (%13.6) "fotokopi", 23'ü de (%2.8) "basılı katalog" seçeneklerinde toplanmaktadır. Ayrıca ankete katılan 157 kişinin hangi hizmetlerden ne oranda yararlandığı da hesaplanarak adı geçen tabloda ayrı bir sütun halinde gösterilmiştir.

2. BULGU. Ankete katılan 157 kişiden Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin verdiği hizmetlerden bazılarını kullanmamışlarsa bunun nedeninin ne olduğu sorulmuş, verilen yanıtlar ve bunların % hesapları Tablo 2-9'da gösterilmiştir. Bu soruya birden çok işaret olanağı verildiğinden toplam 190 yanıt alınmıştır. Bu 190 yanıtıdan 53'ü (%27.9) "Bu hizmetlerin var olduğunu bilmiyordum", 54'ü (%28) "Bu hizmetlerden yararlanacak zaman yok", 11'i (%5.8) "Bu hizmetlerden nasıl yararlanacağımı bilmek istemedim", 44'ü (%23.6) "Bu hizmetlerden yararlanmak istemedim", 5'i (%2.6) "Bu hizmetlerin yalnızca

kütüphaneciler için olduğunu düşündüm", 20'si (%10.5) "Bazı hizmetler var olduğunu bilseydim bile yerini bulamazdım", 3'ü de (%1.6) "Diğer (yeterli materyel yok)" yanıtlarında toplanmıştır.

3. BULGU. Okuyucuların Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nden yararlanmak için daha çok bilgi edinmek istedikleri kütüphane hizmetlerinin hangileri olduğunu saptamak için anketimizde 17. sırayı alan soru ve buna verilen yanıtlarla % hesaplamaları Tablo 2-10'da gösterilmiştir.

Bu tablodan da anlaşılacağı gibi, bu soruya toplam 222 yanıt alınmıştır. Toplam 222 yanıtta 15'i (%6.6) "kart katalogu", 40'ı (%18) "özetçe (abstraktlar) ve Dizinler (indeksler)", 44'ü (%19.8) "müracaat kaynakları", 52'si (%23.4) "kütüphanelerarası ödünç alma", 70'i (%31.6) "gör-ışit araçları", 1'i de (%0.6) "Diğer" seçeneklerinde toplanmaktadır.

II.4. Okuyucuların Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde Uygulanabilecek Halkla İlişkiler Araçlarına İlişkin Görüşleri.

1. BULGU. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesinde bilgi kaynağına ulaşmak için yol gösterici ve zaman kazandırıcı bazı levhaların gerekli olup olmadığı konusunda anketimizde yer alan 18 numaralı soruya, ankete katılan 157 kişiden 152'si (%96.8) "evet" yanıtı vererek bu konuda olumlu düşüncede olduklarını belirtmiş, 5'i de (%3.2) "hayır" yanıtını seçmiştir. (Tablo 2-11).

2. BULGU. Anketimizde "Kütüphanede okuyucuya ycl göstermek ve zaman kazandırmak amacıyla hazırlanmış, küçük boyda, şematik bir yerleşim planının çoğaltılarak, okuyucunun görüp alabileceği bir yere konulmasını yararlı görürmüsünüz?" sorusuna verilen yanıtlar ve yüzde hesapları Tablo 2-12'de gösterilmiştir. Bu soruya ankete katılan 157 kişiden, 155'i (%98.7) "evet" , 2'si (%1.3) "hayır" yanıtı vermiştir.

3. BULGU. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde kart kataloğu üzerine, nasıl kullanılacağını gösterir, kolay okunabilen, anlaşılır bir levhanın konulması konusunda sorulan ve anketimizde 20 sıra numarası ile yer alan soruya verilen yanıtlar ve yüzde hesapları Tablo 2-13'de gösterilmiştir. Bu soruya ankete katılan 157 kişiden 142'si (%90.4) "evet", 15'i (%9.6) "hayır" yanıtı vermiştir.

4. BULGU. Hacettepe Tıp Merkezi Kampusunun çeşitli yerlerine, kütüphanenin yerini işaret eden levhalar konulması konusunda sorulan ve anketimizde 21 sıra numarası ile yer alan soruya, 157 kişiden 126'sı (%80.3) "evet" yanıtı vererek bunun yararlı olacağını belirtmiş, 31'i de (%19.7) "hayır" yanıtı vererek, gereksiz olacağını düşünmüştür. Bu soru ile ilgili bilgi Tablo 2-14'de gösterilmiştir.

5. BULGU. "Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin basılı bir kılavuzu varmıdır?" sorusuna çeşitli okuyucu gurupları tarafından verilen yanıtlar ve bunun değerlendirilmesi Tablo 2-15'de yer almıştır.

Bu soruya ankete katılan 157 kişiden 16'sı (%10.2) "evet", 3'ü (%1.9) "hayır", 138'i (%87.9) "bilmiyorum" yanıtı vermiştir. "evet" yanıtı verenler, ankete katılan tüm öğretim üye ve yardımcılarının 5'i (%10.2), tüm lisans üstü eğitimi öğrencilerinin 2'si (%6.7), tüm lisans öğrencilerinin 8'i (%11.1), tüm doktorların 1'i (%6.7) dir.

Bu soruya ankete katılan ve bilmiyorum şeklinde yanıt veren öğretim üye ve yardımcıları sayısı 42 (%85.7), lisans üstü eğitim öğrencileri sayısı 1 (%33.3), lisans öğrencileri sayısı 63 (%87.5), doktorların sayısı 14 (%93.3), hemşirelerin sayısı 2 (%100), diğer tıp ve sağlık personeli sayısı ise 16 (%100) dir.

6. BULGU. Hacettepe Üniversitesi Bülteni'nde yer alan Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi ile ilgili bilgi hakkında okuyucunun düşüncelerini öğrenmeyi amaçlayan soru anketimizde 23. sırada yer almıştır. Ankete katılan 157 kişiden 12'si (%7.6) "yeterli bilgi var", 17'si (%10.8) "verilen bilgi yetersiz", 67'si (%42.7) "Hacettepe Üniversitesi'nin bir bülteni olduğunu bilmiyordum", 53'ü (%33.8) "Hacettepe Üniversitesi Bülteni'nde kütüphane ile ilgili bilgi olduğunu bilmiyordum", 8'i ise (%5.1) "diğer" yanıtı vererek bu bülteni okumadıklarını belirtmişlerdir. (Tablo 2-16)

7. BULGU. Anketimizde 24 sıra numarası ile yer alan,

"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesine karşı okuyucunun ilgisini artırmak için, kampusun uygun yerlerine, kütüphane ile ilgili afişler (posterler) konulması yararlı olur mu?" sorusuna verilen cevaplar ve yüzde hesapları Tablo 2-17'de gösterilmektedir.

Ankete katılan 157 kişiden 106'sı (%67.5) "evet" yanıtı ile bu görüşü desteklemiş, 51'i de (%32.5) "hayır" diyerek yararsız bulduğunu belirtmiştir.

8. BULGU. Okuyucuların Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde görevli personeli tanıyıp tanımadığını saptamak için, "Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde görevli personeli, kütüphanedeki diğer kişilerden ayırdedebiliyor musunuz?" sorusu sorulmuş, anketimizde 25 sıra numarası ile yer alan bu soruya toplam 157 kişiden, 52'si (%33.1) "evet", 67'si (%42.7) "bazılarını ayırdedebiliyorum", 23'ü (%14.6) "görevlileri ayırdetmek zor", 15'i de (%9.6) "görevlileri ayırdetmek gereksiz" yanıtı vermişlerdir. (Tablo 2-18).

9. BULGU. Okuyucuların Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde görevli personeli tanımasını kolaylaştırıcı bir önlem olarak, kütüphane girişine personelin fotoğraflarını, adını ve görevini gösterir bir çizelgenin asılması hakkında ankete katılanların düşünceleri sorulmuş (anket, soru 27) ve 157 kişiden 87'si (%55.4) "evet", 70'i (%44.6) "hayır" yanıtı vermiştir. Bu yanıtların dağılımı Tablo 2-19'da gösterilmiştir.

10. BULGU. "Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde personelin ad ve görev kartı takmaları yararlı olur mu?" sorusuna, ankete katılan 157 kişiden 130 u (%82.8) "evet", 27'si (%17.2)"hayır" yanıtı vermiş ve bu dağılım Tablo 2-20'de gösterilmiştir.

11. BULGU. "Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde belirli aralıklarla bir haber bülteni yayımlanması yararlı olur mu?" konusunda anketimizde 28 sıra numarası ile yer almış bulunan soruya, ankete katılan toplam 157 kişiden 152'si (%96.8) "evet", 5'i de (%3.2) "hayır" yanıtı vermiştir. Veriler Tablo 2-21'de gösterilmiştir.

III. BÖLÜM

T A R T I Ş M A V E Y O R U M

"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi, kütüphane kaynaklarının kullanılmasını kolaylaştıracak yol gösterme önlemlerini almakta yeterli midir?" konusunda uygulanan anket ve elde edilen veriler 'Bulgular' bölümünde açıklanmıştır. Bu bulguların ışığında tartışma ve yorumlamamızı yapmak isteriz.

III.1. Okuyucunun Kütüphane ve Kütüphanecilere Karşı Tutumu.

Anketimizde 'B Bölümü' olarak yer alan "Kütüphane hakkındaki genel tutumu saptamak amacıyla sorulan 9 soruya verilen yanıtlar, bu tutumu ortaya koymuş bulunmaktadır.

III.1.1. Kütüphanenin Üniversite İçin Önemi. Bu konuda sorulan "-Kütüphane Üniversitenin Kalbidir- deyimini nasıl değerlendirirsiniz?" sorusuna ankete katılan 157 kişiden 90'ı (%57) "tamamen katılıyorum", 54'ü (%34) "bir ölçüde katılıyorum", 4'ü (%3) "bir fikrim yok", 9'u (%6) ise "katılmıyorum" şeklinde yanıtlar vermişlerdir. (Tablo 3-1).

"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'ni kullanıyor musunuz?" sorusuna ise ankete katılan 157 kişiden 153'ü (%97.5) "evet", 4'ü (%2.5) "hayır", olarak yanıt vermiştir. (Tablo 2-1). Bu iki soruya alınan yanıtlar Tablo 3-2'de olduğu gibi karşılaştırıldığında, 157 kişiden, 153'ünün kütüphaneyi kullandığını, ancak 90'ınının (%58.8) kütüphanenin

üniversitenin kalbi olduğuna inandığını söyleyebiliriz. Ancak, ankete katılanlardan 54 kişi (%34) "bir ölçüde katılıyorum" yanıtı vererek, kütüphanenin üniversite için en azından belirli bir önem taşıdığını kabul etmişlerdir. Aynı soruya 4 kişi (%3) "hiç bir fikrim yok", 9 kişi de (%6) "katılmıyorum" şeklinde cevaplayarak, kütüphaneye karşı ilgi duymadıklarını veya kütüphanenin onlar için bir önem taşımadığını ortaya koymuşlardır. Ancak Tablo 3-2'den de görüleceği gibi bu 9 kişiden 7'si kütüphaneyi kullanmamaktadır.

III.1.2. Okuyucunun Kütüphaneyi Kullanma Sıklığı. Anketimizde

7, 8, ve 10 numaralı soru olarak yer alan ve okuyucunun kütüphaneyi ne sıklıkta kullandığını, kütüphaneye ne için gittiğini ve orada ne gibi duygular içinde olduğunu saptamak amacıyla sorulan sorulara alınan yanıtlar ilginç bir sonuç ortaya çıkarmaktadır. Ankete katılan 157 kişiden 153'ü (%97) kütüphaneyi kullanmaktadır. (Tablo 2-1). Bu 153 kişiden 34'ü (%22.2) kütüphaneyi "sıklıkla", 95'i (%62.1) "gereklikçe, orada burada", 24'ü ise (%15.7) "az" olarak kullanmaktadır. (Tablo 2-2).

III.1.3. Okuyucu Tarafından En Çok Kullanılan Kaynaklar.

Anketimizde kütüphaneyi kullanan öğrencilere sorulan ve kütüphanede, ayrılmış (reserve) kitaplar dışındaki kaynakların kullanılıp, kullanılmadığını saptamak amacıyla çöden 8. soruya alınan yanıtların değerlendirilmesi 75 öğrenciden, 32'sinin (%42.7) ayrılmış (reserve) kitaplar dışındaki kaynaklardan da yararlandığını, 43'ünün (%57.3)

ise yalnızca ayrı (reserve) kitaplardan yararlanmak için kütüphaneye gittiğini, diğer kaynakları kullanmadığını ortaya koymuştur. (Tablo 2-3).

III.1.4. Okuyucunun Kütüphaneye Karşı Duyguları. Kütüphaneye giden okuyucunun ne gibi duygular içinde olduğunu anlayabilmek için sorduğumuz " Kütüphaneye gittiğiniz zaman ne hissedersiniz?" sorusuna verilen yanıtlar, değerlendirildiğinde (Tablo 2-4), ankete katılan 157 kişiden 85'inin (%54.1) "amacıma uygun ciddi çalışma yapmak isterim" yanıtını seçtikleri görülmüştür. Ayrıca, 45 kişi (%28.7) "merak duyar, kitapları karıştırmak isterim", 3 kişi (%1.9) "ferahlarım, her kitap alır okurum", 21 kişi (%13.4) "sıkılırım, işimi bitirip hemen çıkmak isterim", 3 kişi (%1.9) de "diğer" i seçerek, "çok gürültülü", "gitmem" gibi yanıtlar vermişlerdir.

Bu sonuçlara göre kütüphaneye gelen okuyucu çeşitli duygular içinde bulunmakta ve değişik amaçlarda olmaktadır. Okuyucuların yarısından çoğu kütüphaneye "ciddi çalışma yapmak" için geldiğini belirttiğine göre (%54.1) bunun dışında kalan 72 kişinin (%45.9) de bu amaca yönlendirilmesi gerektiği kanısına varılmaktadır.

III.1.5. Okuyucuların Kütüphanede Aradığı Koşullar. Anketimizde "Sizce bir kütüphanede bulunması gereken en önemli koşul nedir?" sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi sonucu ilginç görülmektedir. (Tablo 2-5). Ankete katılanlara birden çok yanıt işaretleme olanağı verilen bu soruda, 257 yanıt işaretlenmiş ve 111 (%43.3) yanıt "yeterli okuma materyali ve bilgiye kolay ve çabuk ulaşabilme olanağı" seçeneğinde

birleşmiştir. Geri kalan yanıtlar ise 27 (%10.5) "iyi ışıklandırma", 37 (%14.4) "iyi havalandırma", 31 (%12.1) "yeterli çalışma alanı", 51 (%19.7) "sessizlik" gibi kütüphanenin fiziksel koşullarında toplanmaktadır. Bu durum okuyucunun büyük çoğunlukla iyi fiziksel olanaklardan çok, yeterli okuma materyeline ve bilgiye ulaşmakta kolaylıklara gereksinim duyduğunu ve bu şekilde zaman kazanabileceğini ortaya koymaktadır. Uygulanan önemlilik testinde, aradaki fark çok önemli bulunmuştur. ($\chi^2 = 82.29 > 5.99$). Bu testin sonucu da görüşümüzü desteklemektedir.

III.1.6. Okuyucunun Kütüphaneyi Kullanma Bilgisi. Ankette yer alan ve "Kütüphaneden nasıl yararlanacağınızı biliyor musunuz?" sorusuna, 157 kişiden 103'ü (%65.6) "bir ölçüde yararlanabiliyorum ama kolay ve çabuk yararlanma yöntemlerini iyi bilmiyorum" yanıtı vermiştir. (Tablo 2-8). Bu soruya 45 kişi (%28.7) "Eğitim ve tecrübemle kütüphaneden yararlanmayı tam olarak biliyorum", 9 kişi de (5.7) "...yararlanmayı bilmem gereksiz" yanıtı vermişlerdir.

Diğer bir deyişle, 157 kişiden 112'si (%71.3) kütüphaneden nasıl yararlanacağını bilmemektedir ve eğitilmesi gerekir. Bu konu ile ilgili diğer bir soruya alınan yanıtların değerlendirilmesi de tezimizi destekler niteliktedir. Okuyucuya "Herhangi bir çalışma yapmak için kütüphaneye gittiğiniz zaman, konunuzla ilgili pek çok kaynak bulunduğunu, ama onlara erişemediğinizi hissediyor musunuz?" sorusu yöneltilmiş, ankete katılan 157 kişiden 63'ünün (%43.3) "evet", 63'ünün (%40.1) "bazan", yanıtı verdiği saptanmıştır. (Tablo 2-7). Demek ki, 157 kişiden 121'i (%83) her zaman veya bazan gereksinim duyduğu okuma materyeline ulaşamamakta, ya da

zorluk çekmektedir. Bu konuda yapılan önemlilik testinde de fark önemli bulunmuştur. ($\chi^2 = 9.936 > 5.99$). Bu konuda sorunu olmayan 26 kişi ise ankete katılanların %16.6'sını oluşturmaktadır.

III.1.7. Okuyucunun Kütüphanecilere İlişkin Duyguları.

Okuyucunun kütüphanecilere ilişkin duygularını saptamak için sorulan "Genel olarak kütüphaneciler hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusuna ankete katılan 157 kişiden 94'ü (%59.9)

"her zaman çok yardımcı oluyorlar", 13'ü (%8.3) "yaptıkları işi çok iyi biliyorlar" yanıtı vermiştir. (Tablo 2-6).

Geri kalanlardan 28'i (%17.8) "çok meşguldürler, benimle ilgilenecek zamanları yok", 18'i (%11.5) "çoğu ne yaptığını bilmiyor", 4'ü (%2.5) "yaptıkları işi istemeyerek yapıyorlar" gibi yanıtlar vermişlerdir. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde 157 kişiden 107'sininin (%68.2) kütüphanecilere karşı olumlu bir düşünce beslediklerini, 50'sininin ise (%31.8) kütüphanecilere karşı olumsuz duygular içinde bulunduğunu görüyoruz.

III.2. Okuyucunun Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'ne İlişkin Görüşleri.

Okuyucunun kullandığı kütüphane kaynaklarını saptamak için, bugüne kadar hangi hizmet ve olanaklardan yararlandıkları sorulmuş (Anket 15. soru), 857 yanıt alınmış ve 133 işaretin (%15.5) kitapların kullanıldığını gösterdiği ortaya çıkmıştır. Kitaplardan sonra fotokopi hizmetinden yararlanma 116 işaretle (%13.5) ikinci sırayı almaktadır. Çalışma masalarının kullanımı 84 (%9.8), diğer yayınların kullanımı 81 (%9.4), danışma masasının kullanımı 76 (%8.9), indekslerin kullanımı 74 (%8.6), kart kataloğunun kullanımı 73 (%8.5), özetçelerin kullanımı 52 (%6.1), ayrılmış

(reserve) kitapların kullanımı 51 (%5.9), Tezlerin kullanımı 46 (%5.4), kütüphanelerarası ödünç almanın kullanımı 33 (%3.3), basılı kataloğun kullanımı 23 (%2.8), müracaat koleksiyonunun kullanımı 11 (%1.3), gör-işit araçlarının kullanımı 3 (% 0.3), mikrofilmlerin kullanımı 1 (% 0.1), dağılım göstermektedir. (Tablo 1-1).

Bu sonuçlara göre, bütün kütüphane hizmet ve olanaklarının okuyucu tarafından kullanıldığı, fakat bu kullanmanın bütün hizmet ve olanaklarda yeterli ölçüde olmadığı kanısına varılmıştır. Bu görüşümüzü desteklemek için okuyucuya kütüphane hizmet ve olanaklarından kullanmadıkları varsa, bunun nedenleri sorulmuş (Anket, 16. soru) alınan 190 yanıt değerlendirilmiştir. Buna göre 54 yanıt (%28.4) "bu hizmetlerden yararlanacak zaman yok", 53 yanıt (%27.9) "bu hizmetlerin var olduğunu bilmiyordum", 11 yanıt (%5.8) "bu hizmetlerden nasıl yararlanacağımı sormak istemedim", 44 yanıt (%23.6) "bu hizmetlerden yararlanmak istemedim", 5 yanıt (%2.6) "bu hizmetlerin yalnız kütüphaneciler için olduğunu düşündüm", 20 yanıt (%10.5) "bu hizmetlerin var olduğunu bilseydim bile yerini bulamazdım" seçeneklerinde toplanmıştır. 3 yanıt ise (%1.6) "yeterli materyel yok" açıklamasında bulunmuş, "diğer" i seçmiştir. (Tablo 2-9).

Bu durumda kullanılma nedenlerinin başında hizmetlerin var olduğunu bilinmemesi ve hizmetlerden yararlanmak için zaman yetersizliği gelmektedir. Bunun için Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin okuyucusunu, kütüphane kaynak ve olanakları hakkında daha çok aydınlatması ve okuyucuya zaman kazandırıcı önlemler alması zorunlu olmaktadır.

Bu konu ile ilgili olarak, okuyucunun en çok bilgi edinmek istediği konular soru luğunda (Anket, 17. soru), alınan 22 yanıtta 70'i (%31.6) gör-işit araçlarında, 52'si (%23.4) kütüphanelerarası ödünç almada, 44'ü (%19.8) müracaat kaynaklarında, 40'ı (%18) özetçeler (abstraktlar) ve indekslerde, 15'i (%6.6) kart kataloğunda toplantığı görülecektir. (Tablo 2-10)

Kütüphane özellikle bu konularda gerekli bilgileri vermeğe çalışmalı ve aydınlatma görevini yerine getirmede her türlü olanaktan yararlanmalıdır.

III.3. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'ni Tanıtıcı ve Okuyucuyu Aydınlatıcı, Basılı Araçlar Hakkında Okuyucunun Görüşleri.

III.3.1. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde Kullanılan Basılı Araçlar. Kütüphaneyi tanıtmak ve okuyucuyu aydınlatmak amacı ile Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nce zaman zaman çıkarılmış olan kütüphane kılavuzu ve Hacettepe Üniversitesi Dülteni'nde yer alan bölümden başka basılı bir tanıtma aracına rastlanmamıştır. Bu konuda anketimize 21, 22 ve 23 numaralı sorular konulmuş ve sonuçlar değerlendirilmiştir. "Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin bir kılavuzu var mıdır?" sorusuna, 157 kişiden, 138'i (%87.9) "bilmiyorum", 3'ü (%1.9) "hayır" yanıtı vererek (Tablo 2-15), bu kılavuzun ellerine geçmediğini ortaya koymuşlardır. Kılavuzun varlığını bilenler ise 16 kişi olup ankete katılanların %10.2'sini oluşturmaktadır. Durum değerlendirilirse, Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi tanıtıcı bir el kitabı ya da kılavuz yayımlanmış olmakla beraber, bu araç tanıtma görevini etkili bir şekilde yerine getirememiştir. Çünkü, ankete katılan

157 kişiden 141'inin (%90) böyle bir broşürden haberi yoktur ve okuyucu kitlesine ulaştırılması gereken böyle bir hizmet, beklenen yararı sağlayamamıştır. Yapılan önemlilik testinde kılavuzun varlığını bilip bilmeme konusunda ankete katılan gruplar arasında fark görülmemiştir.

Hacettepe Üniversitesi'nin 1977/78 yılında yayımlanan bülteninde Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi ile ilgili bir bölüm vardır. Bu bölümde kütüphaneye ilişkin bilgiler verilmektedir.

Bu konuda anketimizde yer alan "Hacettepe Üniversitesi Bülteni'ndeki kütüphane ile ilgili bölüm hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusuna, 157 kişiden 128'inin (%82) "Hacettepe Üniversitesi'nin bir bülteni olduğunu bilmiyordum", "Hacettepe Üniversitesi Bülteni'nde kütüphane ile ilgili bilgi olduğunu bilmiyordum", "Hacettepe Üniversitesi Bülteni'ni okumadım" gibi yanıtlar vermesi, bültendeki bu bölümden yararlanamadıklarını göstermektedir. (Tablo 2-16). Geri kalan 29 kişiden (%18), 17'si (%11) Bülten'de yer alan kütüphane ile ilgili bilgiyi "yetersiz", 12 kişi ise (%7) "yeterli" bulmuştur. Bu bilgilerin ışığında Hacettepe Üniversitesi Bülteni'nde yayımlanan, kütüphane ile ilgili bölümün de tanıtma yolunda amacına ulaşamadığı ve etkili olmadığı açıktır. Bu konuda yapılan istatistiksel test önemli bulunmuştur.

III.3.2. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde Alınması

Gereken Aydınlatıcı ve Yol Gösterici Önlemler Hakkında

Okuyucunun Görüşleri. Bu görüşleri saptamak üzere, anketimizde yer alan 18, 19, 20, 21, 24 ve 28 numaralı sorulara verilen yanıtlar tezimizi destekler nitelikte bulunmuştur.

Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'ne, bilgi kaynağına ulaşmak için yol gösterici ve zaman kazandırıcı levhalar konulması konusunda sorulan soruya, 157 kişiden 152'si (%96.3) "evet", 5'i (%3.2) "hayır" (Tablo 2-11); okuyucunun alabileceği yerlere kütüphanenin yerleşim planının konulmasına 157 kişiden 155'i (%98.7) "evet", 2'si (%1.3) "hayır" (Tablo 2-12; kart katalogu üzerine, kullanma yönteminin yazılarak asılmasına 157 kişiden 142'si (%90.4) "evet", 15'i (%9.6) "hayır" (Tablo 2-13); Hacettepe Tıp Merkezi'nin çeşitli yerlerine kütüphanenin yerini işaret eden levhalar konulmasına 157 kişiden 116'sı (%80.3) "evet", 31'i (%19.7) "hayır" (Tablo 2-14); kütüphaneye ilgiyi artırmak için afişler (posterler) kullanılmasına 157 kişiden 106'sı (%67.5) "evet", 51'i (%32.5) "hayır" (Tablo 2-17); Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesince belirli aralıklarla kütüphane haber bülteni çıkarılmasına 157 kişiden 152'si (%96.8) "evet", 5 kişi (%3.2) "hayır" yanıtı vererek bu önlemlerin gerekliliğine inandıklarını ortaya koymuşlardır. (Tablo 2-21).

III.3.3. Okuyucunun Kütüphanecileri Tanımağa İlişkin Görüşleri.

Okuyucu ile kütüphanecinin birbirini tanımasının önemi göz-
önünde bulundurularak, ankete katılanlara bu konuda 25, 26 ve
27 numaralı sorular yöneltilmiştir.

"Kütüphanede görevli personeli, kütüphanedeki diğer kişilerden ayırdedebiliyor musunuz?" sorusuna 157 kişiden, 52'si (%33.1) "evet", 67'si (%42.7) "bazılarını ayırdedebiliyorum", 23'ü (%14.6) "görevlileri ayırdetmek zor" yanıtı vermişlerdir. 15 kişi de (%9.6) bunu "gereksiz" bulmuştur. (Tablo 2-18).

Kütüphaneci-okuyucu ilişkilerinin sağlamlaştırılması için, değişken okuyucu kitlesinin, daha da değişken olan kütüphane görevlilerini tanıması için bazı önlemlere gereksinim vardır. Yukarıda özetlediğimiz bulgulara göre kütüphanecileri tam olarak tanıyabilenler, anket katılanların %33.1'ini oluşturmakta, geri kalan %66.9 oranındaki okuyucu kitlesi, kütüphanecilerinin çoğunu ya da hiç birini tanımamakta veya tanımak gereğini bile duymamaktadır. Öte yandan "Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin girişine kütüphane personelinin adlarını, fotoğraflarını ve görevlerini gösteren bir tablo asılması yararlı olur mu?" sorusuna 157 kişiden 87'si (%55.4) "evet", 70 kişi (%44.6) "hayır" yanıtı vermiştir. (Tablo 2-19). Burada oranlar arasındaki fark önemsiz gözükmeyle beraber, bu soruyu tamamlayıcı amaçla sorulan "Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi personelinin ad ve görev kartları tekmaları yararlı olur mu?" sorusuna verilen yanıtlar, aslında okuyucunun kütüphanecisini tanımak isteği duyduğunu kesinlikle ortaya koymaktadır. Bu soruyu ankete katılan 157 kişiden 130'u (%82.8) "evet", 27'si (%17.2) "hayır" yanıtı vermişlerdir. (Tablo 2-20).

IV. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

> Bundan önceki bölümlerde, Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin hizmet verdiği toplumun yaklaşık 6790 kişi olduğuna, kütüphane koleksiyonununun 20 000 kitap ve 60 000 dergi olmak üzere yaklaşık 80 000 ciltten oluştuğuna, kütüphanede gör-ışit araçları ve fotokopi olanaklarının bulunduğuna, kütüphane personelinin nicelik ve nitelik yönünden yeterli görüldüğüne değinmiş bulunuyoruz.

Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin, Hacettepe Üniversitesinin amacı ve "Daha İyiyeye... En İyiyeye"¹ ilkesine uyarak kütüphane kaynaklarının kullanılmasını artırıcı çalışmalarını geliştirmesinin yararlı olacağı ve bu konudaki yapmış olduğu çalışmalara ek olarak aşağıda önerceğimiz önlemleri alması gerektiği kanısındayız.

Araştırmamızdan elde ettiğimiz bilgilere göre de, Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin kaynakların kullanımını artırıcı önlemler alma çabasına girmelidir. Şöyle ki, bu çalışmalar okuyucu sayısını artırmakta da doğrudan doğruya etkili olacaktır.

Charles L. Trinkner²:

"Kütüphanecilerin çoğunluğu, kütüphane kullanımını ile ilgili öğretime ivedi bir gereksinme ölçüsüne inanmaktadır"

demektedir. Gerçekten de kütüphane yetkilileri ile yaptığımız görüşmeler, Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi yetkililerinin

bu konuda olduklarını göstermiştir.

Mary Peacock Douglas³'ün de dediği gibi:

"Bir insanın kütüphaneden tam olarak yararlanması için, kütüphane materyelini tanıması kadar, bunları nasıl kullanabileceğini bilmesi de zorunludur."

Ancak kanımızca, bu tanıtma ve kullanılma şeklinin öğretilmesi gelişmiş güzel değil, bir plan içerisinde gerçekleştirilmelidir. Buna göre hazırlanacak halkla ilişkiler programı bütün okuyucu kitlesine yönelik olmalıdır.

Ralph W. Mc Comb⁴ da buna işaret ederek,

"Genel olarak kütüphane adaptasyonuna öğretici kadrosu tarafından da gereksinime vardır."

demektedir.

IV.1. Halkla İlişkiler Programı. Hacettepe Tıp Merkezi

Kütüphanesi tarafından bir halkla ilişkiler programı hazırlanmalı ve uygulamaya konulmalıdır.

Bu konuda Marie D. Loizeaux⁵:

"İyi çalışan bir halkla ilişkiler programı yapmak, derin bir araştırmayı gerektirir. Öncelikle kütüphanenin hizmet verdiği toplum araştırılmalıdır."

demektedir.

Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin hizmet verdiği amaçladığı toplum bellidir. Programın hazırlanmasında kütüphane olanaklarının saptanması, kütüphane personelinin nicelik ve nitelik bakımında incelenmesi ve önceki yılların kütüphane kullanım istatistikleri ile kütüphane bütçeleri gözönünde bulundurulmalıdır. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde yukarıda saydığımız bilgiler vardır ve programın bu ilk kısmının hazırlanması fazla zaman almayacaktır.

Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi için, kütüphane kullanımını artırmayı amaçlayan bir halkla ilişkiler projesi yapılırken, en önemli adım, hali hazırda ne gibi önlemlerin var olduğu ve bunların beklenen olumlu etkiyi ne ölçüde yaptığının saptanmasıdır.

Anketimizin sonuçlarından, kütüphane ilgilileri ile yaptığımız görüşmelerden ve kişisel gözlemlerimizden Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde bu güne kadar yapılan halkla ilişkiler uygulamaları yeterli olmamış, örneğin kütüphaneyi tanıtmak amacı ile yayımlanan kütüphane kılavuzu ve Hacettepe Üniversitesi Bülteni'nde yer alan kütüphaneyi tanıttıcı bölüm okuyucuya ulaşmamış ve kütüphanenin bir haber bülteni yayımlama girişimleri de sonuç vermemiştir. Bu arada kütüphaneye gelen yeni yayınların sergilenmesi amacıyla kütüphanede yer alan gösteri arabasını, kütüphane girişindeki vitrinleri ve materyalin bulunduğu yerlere, rafların üzerine konulan yazılı levhaları olumlu girişimler olarak gördüğümüzü belirtmek isteriz. Ancak bunların bazı değişikliklerle daha etkili bir şekilde kullanılabilceği kanısındayız. Bunun sonucunda Lionel Mc Colvin⁶'in de söylediği gibi:

"Kütüphaneye kazandırılacak okuyuculardan her biri, arkadaşlarına kütüphaneden sözedecek, onlarda kütüphaneye gelmeye başlayacak ve yavaş yavaş ama düzenli olarak okuyucu sayısı artacaktır."

IV.2. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde Kaynakların Kullanımını Artırıcı Önlemlere İlişkin Öneriler.

IV.2.1. Yazılı, Resimli ve Sesli Araçlar. Bu konuda, dört Dane⁷:

"Büyük eğitim kurumlarında kütüphanecilerin, filmler, posterler, resimler, büyütülmüş katalog kartları ve bunun gibi görsel araçlarla, bütün okuyuculara erişme olanağı vardır."

demektedir. Gerçekten de halkla ilişkiler çalışmalarında önereceğimiz en önemli konu yazılı, resimli ve basılı araçlardan etkin bir biçimde yararlanılması olacaktır. Bunların başlıcaları ise şunlardır:

1. Kütüphane içinde ve dışında kullanılabilecek, yönlendirici Yol Gösterici Levhalar. Kütüphane dışına, kütüphanenin nerede olduğunu, kütüphane içinde ise materyelin yerini işaret eden oklar ve yazılar levhalar halinde konulduğunda, okuyucunun bu konudaki tereddütlerini giderecektir. Bu tür levhaların dikkat çekici, kolay okunabilir nitelikte ve kesin olması gerekir.

2. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi Kılavuzu. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde, okuyucuya yol gösterecek iyi hazırlanmış bir kütüphane kılavuzuna gereksinme vardır. Bu kılavuz, okuyucuya kütüphane ile ilgili her türlü bilgiyi verebilmeli, dostça bir dille yazılmalı, kolay anlaşılır olmalıdır. Bu kılavuzda kütüphanenin çok sade biçimde hazırlanmış bir yerleşim planına da yer verilmeli, her türde okuma materyeline en kolay ve çabuk nasıl ulaşılacağı açıklıkla belirtilmelidir. Kılavuz okuyucuya yol göstermek ve onu kazanmak amacı ile hazırlanacağına göre, kütüphane ile ilgili kurallar korkutucu değil, uyarıcı biçimde açıklanmalıdır.

3. Kütüphane Yerleşim Planı. Kütüphaneye gelen okuyucunun ilk gereksinme duyduğu şey, neyin, nerede olduğunu bilmektir. Bunun için okuyucuya yardımcı olmak üzere küçük boyutlu bir yerleşim planı hazırlanmasının yararlı olacağı kanısındayız.

Yerleşim planı tek sayfa kağıt üzerine basılmış, iki tarafı da kullanılabilen, ucuz bir araçtır. Bu plan çok sayıda bastırılarak, okuyucunun görüp alabileceği bir yere, örneğin danışma masasına veya ödünç alma bölümünün bir köşesine konularak, okuyucunun alması sağlanabilir. Bu plana okuyucu dikkatini çekmek için, planların konulacağı yere büyük boyda yazılı bir levha konulması yarar sağlayabilir.

4. Sayfa Göstergeçleri. Kitapların sayfalarının kıvrılmasını önleyebilmek için kütüphanedeki çalışma masalarına ve diğer uygun yerlere ucuza maledilebilecek sayfa göstergeçleri (bookmark) hazırlanarak konulmalı, okuyucunun bunları kullanması için çaba gösterilmelidir. Ayrıca sayfa göstergeçleri kütüphane hakkında bilgi verici, kuralları iletici bir araç olarak da kullanılabilir. Böylece bir tek araçla bir çok yarar birden sağlanabilir.

5. Kart Kataloğun Kullanılması ile İlgili Levha. Kart kataloğun hemen üstüne, büyük boyda tahta veya diğer uygun bir malzeme üzerine, dikkat çekici, kolay anlaşılabilir bir biçimde ve sade dille kataloğun nasıl kullanılacağı konusunda aydınlatıcı bilgi levhaları konulmalıdır. Böylece pek çok okuyucunun sormak istemediği bir konuda, sorunu çözülmüş olacaktır. Bu levhalar iki taraflı hazırlanmalı, emir verici değil yol gösterici olmalıdır.

6. Hacettepe Üniversitesi Bülteni'nde Kütüphane ile İlgili Bölüm. Hacettepe Üniversitesi **Bülteni'**nde kütüphaneye

ayrılan bölüm yeniden elden geçirilerek, geliştirilmeli ve bu bölümün ayrı baskıları (reprint) tanıtıcı bir araç olarak kullanılabilirdir.

7. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi Haber Bülteni.

Kütüphane ile ilgili ve okuyucu için önemli olan konuların, belirli aralıklarla çıkarılacak bir haber bülteni aracılığı ile duyurulması yararlı olacaktır. Bu gerçekleştirilebildiği takdirde, okuyucu ilişkilerinde olduğu kadar, kütüphane içinde kütüphanecilerarası ilişkilerde de yararlı olacaktır. Doğaldır ki kütüphanelerarası iyi ilişkiler kurulmasında da böyle bir bülten olumlu rol oynayacaktır.

8. Kütüphanecilerin Kimlik ve Görevlerini Gösterir Çizelge.

Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde çalışan personeli okuyucunun tanıması, yardım isteyeceği zaman ilgili kişi veya kişilere kolay ve doğru olarak başvurabilmesi ve kütüphane personelini, kütüphanede bulunan diğer kişilerden ayırtabilmesi için, kütüphanede dikkat çekecek bir yere, örneğin girişte uygun bir boşluğa, kütüphane personelinin resimlerini, adlarını ve görev yaptıkları bölümleri gösterir bir tablo hazırlanarak asılması yarar sağlayabilir kanısındayız.

Ayrıca bu tabloyu tamamlayıcı nitelikte olmak üzere, kütüphane personelinin resimli yada resimsiz kimlik kartları taşımaları da önerilerimizden biridir.

9. Okuma Listeleri. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'ne

gelen okuma materyelinin listesi, ilgili bölümlere veya bölüm şeflerine gönderilebilirse bunun da hem aydınlatıcı hemde iyi ilişkiler kurulmasında yardımcı olacağı kanısındayız.

10. Afişler (Posterler). Kütüphanecilerin okuyucu ilgisini çekmek ve kütüphaneye gelmelerini sağlamak için afişlerden de yararlanmaları olanağı vardır. Hacettepe Tıp Merkezi Kampusunda, okuyucunun yoğun olarak bulunduğu kafeterya, çayhaneler, salonlar gibi uygun yerlere kütüphaneyi tanıtıcı, bilgi verici afişler asılması yarar sağlayabilir. Bu afişlerin hazırlanması afiş tekniğinin bilinmesini gerektirdiğinden, ressam-kütüphaneci işbirliği ile gerçekleştirilebilir. Afişlerde az sözle çok şey söyleyebilmek ve mesajın tam olarak verilebilmesi önemlidir.

IV.2.2. Vitrinler ve Sergiler. Kütüphanenin tanıtılması ve okuyucunun dikkatinin kütüphaneye çekilmesi bakımından, Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin içinde yer alan vitrinlere ek olarak, kütüphanenin diğer uygun yerlerinde ve kampus içinde çeşitli yerlerde vitrinler düzenlemek ve sergiler hazırlamak da halkla ilişkiler yönünden yarar sağlayabilir.

IV.2.3. Kütüphane Hakkında Konuşmalar. Kütüphanenin tanıtılmasını ve kaynakların kullanılmasını artıracak diğer sözlü önlemlerin başında: kütüphane oryantasyon konferansları ve kütüphane turları önerilebilir. Ayrıca telefon da okuyucu ile iyi ilişkiler kurulması ve sürdürülmesinde etkili bir araç olarak kullanılmalıdır. Bu konuda önerdiğimiz bir diğer husus da özellikle öğretim kadrosu ile ilişkilerin sağlıklı bir biçimde yürütülmesinin sağlanmasıdır. Çünkü öğrencilere ulaşmakta bu guruptan sağlanabilecek yarar çok büyüktür.

IV.2.4. Basın ve Yayın Organları ile İlişki. Basın ve yayın organları da okuyucuya ulaşmakta yararlı bir araç olarak kullanılabilir. Gazete yazarları ile ilişki kurmak, televizyonda veya radyoda Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi ile ilgili programlar yapılmasını ve yayınlanmasını sağlamak, dikkatleri kütüphane üzerine çekecektir.

IV.3. Sonuç. Buraya kadar sıraladığımız önerilerimizin Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'ne daha çok okuyucu kazandıracığına ve kütüphane kaynaklarının kullanımını artırıcı rol oynayacağına inanıyor, bu yolda atılacak her adımda kütüphane yöneticilerine başarılar diliyoruz.

IV. Bölümün Dip Notları

1. Hacettepe Üniversitesi Bülteni 77/78. Hacettepe Üniversitesi Basımevi. 1977. s.7.
2. Trinkner, Charles L. Teaching for Better Use of Libraries. The Shoe String Press. Hamden, Connecticut, 1970. s. xxvii.
3. Douglas, Mary Peacock. The Teacher Librarian's Handbook. ALA. Chicago, Ill., 1949. s. 114.
4. McComb, Ralph W. "Orientation and Library Instruction", in: Teaching for Better Use of Libraries. by: Charles L. Trinkner, The Shoe String Press., Hamden, Connecticut, 1970. s. 70.
5. Loizeaux, Marie D. Publicity Primer. The H.W.Wilson Company, New York, 1959. s.18.
6. Mc Colvin, Lionel. Library Extension Work and Publicity. London, 1927. s.17.
7. Dane, Chase. "Library instruction in a Vacuum", in: Teaching for Better Use of Libraries. by: Charles L. Trinkner. The Shoe String Press, Hamden, Conn. 1970. s. 3.

T A B L O L A R

Tablo 1.1

"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde aşağıda sayılan kütüphane hizmet ve olanaklarından hangilerini kullandınız?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

Hizmetin Adı	157 Denek Üzerinden %	Sayı	857 Yanıt üzerinden %
Ayrılmış Kitaplar (Reserve)	32.5	51	5.9
Sürekli Yayınlar (Periyodikler)	51.6	81	9.4
Dizinler (İndeksler)	47.1	74	8.6
Özetçeler (Abstraktlar)	33.1	52	6.1
Kitaplar	84.7	133	15.5
Danışma Masası	48.4	76	8.9
Gör-İşit Araçları	1.9	3	0.3
Müracaat Koleksiyonu	7.0	11	1.3
Mikrofilmler	0.6	1	0.1
Tezler	29.3	46	5.4
Kart Kataloğu	46.5	73	8.5
Çalışma Masaları	53.5	84	9.8
Kütüphanelerarası Ödünç Alma	21.0	33	3.8
Fotokopi	73.9	116	13.6
Basılı Katalog	14.6	23	2.8
TOPLAM		857	100.0

Tablo 1-2

Ankete Katılanların Yaş ve Cinsiyet Grupları

GRUPLAR	18 - 27		28 - 37		38 - 47		48+		Toplam		TOPLAM	
	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K		
Öğretim üyesi, Yardımcısı, Görevlisi.		5	2	21	6	1			1	8	41	49
Lisans Üstü Eğitimi Öğrencisi		2		1							3	3
Lisans Öğrencisi	15	56		1						15	57	72
Doktor	6	2	4	3						10	5	15
Hemşire		2									2	2
Diğer tıp ve sağlık Personeli		7	1	8						1	15	16
Toplam	21	72	7	34	6	14			1	34	123	157

Tablo 2-1

Okuyucu Gruplarının Kütüphaneyi Kullanma Oranları

GRUBU	Kullanıyor		Kullanmıyor		Toplam Sayı
	Sayı	%	Sayı	%	
Öğretim Üyesi, Yardımcısı, Görevlisi	49	100			49
Lisans Üstü Eğitim Öğrencisi	3	100			3
Lisans Öğrencisi	68	94.4	4	5.6	72
Doktor	15	100.0			15
Hemşire	2	100			2
Diğer Tıp ve Sağlık Personeli	16	100			16
Toplam	153	97.5	4	2.5	157

Tablo 2 -2

Kütüphanenin Çeşitli Okuyucu Gruplarının Kullanılma Sıklığı

GRUPLAR	Sık	%	Gerektikçe	%	Az	%	Toplam	%
Öğretim üyesi, Yardımcısı, Görevlisi	24	49.0	21	42.9	4	8.1	49	100.0
Lisans Üstü Eğitim Öğrencisi	2	66.7	1	33.3			3	100.0
Lisans Öğrencisi	6	8.8	51	75.0	11	16.2	68	100.0
Doktor	2	13.3	9	60.0	4	26.7	15	100.0
Hemşire			1	50.0	1	50.0	2	100.0
Diğer Tıp ve Sağlık Personeli			12	75.0	4	25.0	16	100.0
TOPLAM	34	22.2	95	62.1	24	15.7	153	100.0

Tablo 2-3
Öğrencilerin Ayrılmış (Reserve) Kitaplar Dışındaki
Kaynaklardan Yararlanma Durumu

GRUBU	Yararlanıyor	%	Yararlanmıyor	%	Toplam	%
Lisans Üstü Eğitimi Öğrencisi	3	100.0	-	-	3	100.0
Lisans Öğrencisi	29	49.3	43	59.7	72	100.0
TOPLAMI	32	42.7	43	57.3	75	100.0

Tablo 2-4
Çeşitli Grupların Kütüphaneye Gittikleri Zamanki Duygularının Dağılımı

Duygular	Öğretim Üyesi, Yardımcısı Görevlisi		Lisans Eğitimi		Lisans Öğrencisi		Doktor	Henşire	Diğer Tıp ve Sağlık Personeli	Toplam Kolon %		
	sayı	%	sayı	%	sayı	%					sayı	%
Ferahlarım, kitap alır okurum.	3	6.1								3	1.9	
Merak duyar, kitapları karıştırmak isterim	14	28.6	2	66.7	14	19.4	4	26.7	11	68.7	28.7	
Amacına uygun ciddi çalışma yapmak isterim	28	57.1	1	33.3	42	58.3	10	66.7	2	12.5	85	
Sıkıldırım, işimi bitirip hemen çıkmaq isterim	3	6.1			14	19.4	1	6.6	3	18.8	21	
Diğer	1	2.1			2	2.9				3	1.9	
TOPLAM	49	100.0	3	100.0	72	100.0	15	100.0	2	100.0	157	100.0

Tablo 2-5

Okuyucuların Kütüphanede Aradıkları En Önemli Koşulların Dağılımı

Koşullar	Sayı	%
İyi ışıklandırma	27	10.5
İyi havalandırma	37	14.4
Yeterli çalışma alanı	31	12.1
Sessizlik	51	19.7
Yeterli okuma materyeli ve bilgiye çabuk ulaşabilme olanağı	111	43.3
TOPLAM	257	100.0

$$x^2 = 82.29 > 5.99 \text{ çok önemli.}$$

Tablo 2-6

Okuyucunun Kütüphaneciler Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı

Düşünce Şekli	Sayı	%
Kitapların sahibi gibidirler kullanılmasını istemiyorlar	-	-
Her zaman çok yardımcı oluyorlar	94	59.9
Çok meşguldürler, benimle ilgilenecek zamanları yok	28	17.8
Çoğu ne yaptıklarını bilmiyor	18	11.5
Yaptıkları işi çok iyi biliyorlar	13	8.3
Diğer	4	2.5
TOPLAM	157	100.0

$$\chi^2 = 125.09 > 5.99 \text{ önemli.}$$

Tablo 2-7

Çeşitli Gruplara Göre "Herhangi bir çalışma yapmak için kütüphaneye gittiğiniz zaman konunuzla ilgili pek çok kaynak bulunduğunu ama onlara erişemediğinizi hissedermisiniz?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

GRUP	Yanıtlar							
	EVET		HAYIR		EZZAN		TOPLAM	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Öğretim üyesi, Yardımcısı, Görevlisi	16	32.6	11	22.4	22	45.0	49	100.0
Lisans üstü Eğitimci Öğrencisi					3	100.0	3	100.0
Lisans öğrencisi	30	41.7	13	18.1	29	40.2	72	100.0
Doktor	10	66.7	1	6.7	4	26.6	15	100.00
Hemşire					2	100.0	2	100.00
Diğer tıp ve sağlık personeli	12	75.0	1	6.3	3	18.7	16	100.00
TOPLAM	68	43.3	26	16.6	63	40.1	157	100.00

$\chi^2 = 9.936 > 5.99$ fark önemlidir.

Tablo 2-8

Gruplara Göre "Kütüphaneden nasıl yararlanacağını biliyormusunuz?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

YANITLAR	1		2		3		4		5		6		TOPLAM	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%		
Eğitim ve tecrübeyle yararlanmayı tercih olarak biliyorum.	28	57.1	1	33.3	12	16.7	4	26.7					45	28.7
Bir ölçüde yararlanabiliyorum ama kolay ve çabuk yararlanma yöntemlerini iyi bilmiyorum	21	42.9	2	66.7	51	70.8	11	73.3	2	100.0	16	100.0	103	65.6
Ders notları ve kitapları gereksinimi karşılıyor, bilmen gereksiz					9	12.5							9	5.7
Toplam	49	100.0	3	100.0	72	100.0	15	100.0	2	100.0	16	100.0	157	100.0

1. Öğretim Üyeleri, Yardımcıları, Görevlileri
2. Lisans Üstü Eğitimi Öğrencileri
3. Lisans Öğrencileri
4. Doktorlar
5. Hemşireler
6. Diğer Tıp ve Sağlık Personeli

Tablo 2-9

Bazı Kütüphane Hizmetlerinden Okuyucunun Yararlanmama Nedenlerinin Dağılımı

Nedenler	Sayı	%
Bu hizmetlerin var olduğunu bilmiyordum	53	27.9
Bu hizmetlerden yararlanacak zaman yok	54	28.4
Bu hizmetlerden nasıl yararlanacağı mı sormak istemedim	11	5.8
Bu hizmetlerden yararlanmak istemedim	44	23.6
Bu hizmetlerin yalnız kütüphaneciler için olduğunu düşündüm	5	2.6
Bu hizmetlerin var olduğunu bilseydim de yerini bulamazdım	20	10.5
Diğer	3	1.6
TOPLAM	190	100.0

Tablo 2-10

Kütüphanede Okuyucuların Bilgi Edinmek İsteddiği Hizmetlerin Dağılımı

Hizmetler	Sayı	%
Kart katalogu	15	6.6
Özetçeler (abstraktlar) ve Dizinler (indeksler)	40	18.0
Müracaat kaynakları	44	19.8
Kütüphanelerarası ödünç alma	52	23.4
Gör/İşit Araçları	70	31.6
Diğer	1	0.6
TOPLAM	222	100.0

Tablo 2-11

Kütüphanede Yol Gösterici Levhaların Gerekliliği Konusunda
Okuyucunun Görüşü

Görüş	Sayı	%
Gerekli	152	96.8
Gerekli değildir	5	3.2
TOPLAM	157	100.0

Tablo 2-12

Kütüphanede Yerleşim Planı Kullanılması Konusunda Okuyucunun
Görüşü

Görüş	Sayı	%
Kullanılmalı	155	98.7
Kullanılması gerekli değildir	2	1.3
TOPLAM	157	100.0

Tablo 2-13

"Kütüphanede kart katalog üzerine, nasıl kullanılacağını gösterir, kolay okunabilen ve anlaşılır bir levhanın konulmasını yararlı görmüyorsunuz?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

Yanıt	Sayı	%
Evet	142	90.4
Hayır	15	9.6
TOPLAM	157	100.0

Tablo 2-14

"Hacettepe Tıp Merkezi kampusunun çeşitli yerlerine kütüphanenin yerini işaret eden levhalar konulması yararlı olurmu?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

Yanıt	Sayı	%
Evet	126	80.3
Hayır	31	19.7
TOPLAM	157	100.0

Tablo 2-15

"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin basılı kılavuzu varmıdır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Gruplara Göre Dağılımı

Gruplar	EVEET		HAYIR		BİLMİYORUM		TOPLAM	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Öğretim üyesi, Yardımcısı, Görevlisi	5	10.2	2	4.1	42	85.7	49	100.0
Lisans üstü Eğitimi Öğrencisi	2	66.7			1	33.3	3	100.0
Lisans öğrencisi	8	11.1	1	1.4	63	87.5	72	100.0
Doktor	1	6.7			14	93.3	15	100.0
Hemşire					2	100.0	2	100.0
Diğer tıp ve sağlık personeli					16	100.0	16	100.0
Toplam	16	10.2	3	1.9	138	87.9	157	100.0

$\chi^2 = 0.0789 < 3.841$ Mesleki farklılık yönünden yapılan χ^2 testi önemsizdir.

Tablo 2-16

"Hacettepe Üniversitesi Bülteni'ndeki Kütüphane ile ilgili bölüm hakkında ne düşünüyorsunuz?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

YANIT	Sayı	%
Yeterli, aydınlatıcı bilgi var	12	7.6
Verilen bilgi yetersiz	17	10.8
Hacettepe Üniversitesi'nin bir Bülteni olduğunu bilmiyordum	67	42.7
Hacettepe Üniversitesi Bülteninde kütüphane ile ilgili bilgi olduğunu bilmiyordum	53	33.8
Diğer	8	5.1
Toplam	157	100.0

$$\chi^2 = 36.62 > 5.99 \quad \text{Önemli.}$$

Tablo 2-17

"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'ne karşı okuyucunun ilgisini artırmak için kampusun uygun yerlerine kütüphane ile ilgili afişler konulması yararlı olurmu?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

YANIT	Sayı	%
EVET	106	67.5
HAYIR	51	32.5
Toplam	157	100.0

Tablo 2-18

"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde görevli personeli kütüphanedeki diğer kişilerden ayırdedebiliyormusunuz?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

YANIT	Sayı	%
Evet	52	33.1
Bazılarını ayırdedebiliyorum	67	42.7
Görevlileri ayırdetmek zor	23	14.6
Görevlileri ayırdetmek gereksiz	15	9.6
Toplam	157	100.0

Tablo 2-19

"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin girişine, kütüphane personelinin fotoğraflarını ve görevlerini gösteren bir tablo asılması yararlı olurmu?" Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı.

YANIT	sayı	%
Evet	87	55.4
Hayır	70	44.6
Toplam	157	100.00

Tablo 2-20

"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi Personelinin ad ve görev kartları takmaları yararlı olurmu?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

YANIT	sayı	%
Evet	130	82.8
Hayır	27	17.2
Toplam	157	100.0

Tablo 2-21

Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nce belirli aralıklarla bir haber bülteni yayımlanması yararlı olurmu?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

YANIT	sayı	%
Evet	152	96.8
Hayır	5	3.2
Toplam	157	100.00

Tablo 3-1

"Kütüphane Üniversitenin Kalbidir" Deyiminin Okuyucularca Değerlendirilmesinin Dağılımı

Yanıt	Sayı	%
Tamamen katılıyorum	90	57
Bir ölçüde katılıyorum	54	34
Bir fikrim yok	4	3
Katılmıyorum	9	6
TOPLAM	157	100

Tablo 3-2

"Kütüphane Üniversitenin Kalbidir" Deyimini Kütüphaneyi Kullanan ve Kullanmayan Okuyucuların Değerlendirmesinin Dağılımı

Yanıt	Kullanan	%	Kullanmayan	%	Toplam	%
Tamamen Katılıyorum	90	58.8			90	57.0
Bir Ölçüde Katılıyorum	53	34.6	1	25.0	54	34.0
Bir Fikrim Yok	3	2.0	1	25.0	4	3.0
Katılmıyorum	7	4.6	2	50.0	9	6.0
TOPLAM	153	100.0	4	100.0	157	100.0

Ek 1

Hacettepe Tıp Merkezinde Görevli Akademik Personel

Öğretim Kurumu	Prof.	Doç.	Öğr. Gör.	Uz.As.	Asis.	Aka. Uz.	Arş. Gör.	Toplam
Tıp Fakültesi	91	57	162	5	399	10	1	725
Diş Hekimliği Fakültesi	3	8	14		25			50
Eczacılık Fakültesi		6	10		39	1		56
Sağlık Bilimleri Fakültesi	7	19	4	1	67	5		103
Hemşirelik Yüksek Okulu		2	13		9	1		25
Ev Ekonomisi Yüksek Okulu	1	2	14		12	6		35
Fizyoterapi-Rehabilitasyon Yüksek Okulu		2	10	1	2			15
Hastahane İdaresi Enstitüsü			1			1		2
Nüfus Etüdları Enstitüsü			6		1	1		8
Eskişehir Tıp Fakültesi		1			1			2
Sağlık Teknolojisi Yüksek Okulu			5	1	3	1		10
Sağlık İdaresi Yüksek Okulu		1	2			1		4
Çocuk Sağlığı Enstitüsü			1			1		2
TOPLAM	102	98	242	8	558	28	1	1037

Ek 2

1977-1978 Ders Yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Merkezinde
Öğrenim Gören Tıp ve Sağlık Bilimleri Dallarındaki Öğrenci
Sayısı

Öğretim Kurumu	Öğrenci Sayısı
Tıp Fakültesi	1273
Diş Hekimliği Fakültesi	308
Eczacılık Fakültesi	524
Sağlık Bilimleri Fakültesi	295
Hemşirelik Yüksek Okulu	285
Ev Ekonomisi Yüksek Okulu	346
Fizyoterapi-Rehabilitasyon Yüksek Okulu	236
Eskişehir Tıp Fakültesi	283
Sağlık Teknolojisi Yüksek Okulu	359
Sağlık İdaresi Yüksek Okulu	75
Samsun Tıp Fakültesi	216
Trabzon Tıp Fakültesi	235
Sivas Tıp Fakültesi	208
Kayseri Tıp Fakültesi	328
TOPLAM	4971

HACETTEPE TIP MERKEZİ KÜTÜPHANESİ, KÜTÜPHANE
KAYNAKLARININ KULLANILMASINI KOLAYLAŞTIRACAK
YOL GÖSTERME ÖNLEMLERİ ALMAKTA YETERLİMİDİR?

Bu anketin amacı, Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin, okuyucunun kütüphane olanaklarından yararlanmasını kolaylaştırıcı ve yol gösterici bazı yöntemleri uygulama ve önlemleri alma çabalarının yeterli olup olmadığı konusunda, siz okuyucularının duygu, düşünce ve görüşlerini saptamaktır.

SORULARI YANITLAMA BİÇİMİ

Aşağıdaki soruları dikkatle okuyunuz ve size en uygun gelen yanıtı parantezler arasına X işareti koyarak belirtiniz.

Bazı sorularda birden çok yanıtı işaretlemeniz veya gerekiyorsa boşlukları doldurmanız istenmektedir. Bu gibi sorularda gerekli açıklama yapılmıştır.

	<u>Kolon No</u>
<u>A. ÖZEL DURUMUNUZ</u>	
1. Doğum Yeriniz:	3-4
2. Doğduğunuz Yıl:	5-6
3. Cinsiyetiniz:	7
() 1. Erkek	
() 2. Kadın	
4. Hacettepe Üniversitesi'nde bağlı olduğunuz fakülte veya yüksek okulun adı:	8-9
5. Hacettepe Üniversitesi'nde üyesi bulunduğunuz grup: () 1. Öğretim üyesi, yardımcısı, görevlisi () 2. Lisans üstü eğitim öğrencisi () 3. Lisans Öğrencisi () 4. Doktor () 5. Hemşire () 6. Diğer tıp ve sağlık personeli () 7. İdari personel () 8. Diğer:	10

B. KÜTÜPHANE HAKKINDAKİ GENEL TUTUMUNUZ

6. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'ni kullanıyormusunuz? 11
- () 1. Evet
- () 2. Hayır
7. (Yukarıdaki soruda yanıtınız evet ise) Kütüphaneyi ne sıklıkta kullanıyorsunuz? 12
- () 1. Sık
- () 2. Gereklikçe, arada sırada
- () 3. Az
8. (Yalnız öğrenciler için) Derslerinize ve sınavlarınıza hazırlanırken, öğretim üyeleri tarafından ayrılmış (reserve) kitaplar dışındaki kaynaklardan yararlanıyormusunuz? 13
- () 1. Evet
- () 2. Hayır
9. "Kütüphane Üniversitenin Kalbidir" deyimini nasıl değerlendirirsiniz? 14
- () 1. Tamamen katılıyorum
- () 2. Bir ölçüde katılıyorum
- () 3. Bir fikrim yok
- () 4. Katılmıyorum
10. Kütüphaneye gittiğiniz zaman ne hissedersiniz? 15
- () 1. Ferahlarım, bir kitap alır okurum
- () 2. Merak duyar, kitapları karıştırmak isterim
- () 3. Amacıma uygun ciddi çalışma yapmak isterim
- () 4. Sıkılırım, işimi bitirip hemen çıkmak isterim
- () 5. Çekingenklik duyarım
- () 6. Şaşkınlık duyarım, kendimi kaybolmuş hissedirim
- () 7. Diğer:

11. Sizce bir kütüphanede bulunması gereken en önemli fiziksel koşul nedir? 16
- () 1. İyi ışıklandırma
 - () 2. İyi havalandırma
 - () 3. Yeterli çalışma alanı
 - () 4. Sessizlik
 - () 5. Yeterli okuma materyeli ve buna kolay ve çabuk ulaşabilme
 - () 6. Diğer:
12. Genel olarak kütüphaneciler hakkında ne düşünüyorsunuz? 17
- () 1. Kitapların sahibi gibiler, kullanılmasını istemiyorlar
 - () 2. Her zaman çok yardımcı oluyorlar
 - () 3. Çok meşguldürler, benimle ilgilenecek zamanları yok
 - () 4. Çoğu ne yaptıklarını bilmiyor
 - () 5. Yaptıkları işi çok iyi biliyorlar
 - () 6. Diğer:
13. Herhangi bir çalışma yapmak için kütüphaneye gittiğiniz zaman, konunuzla ilgili pek çok kaynak bulunduğunu ama onlara erişemediğinizi hissedermisiniz? 18
- () 1. Evet
 - () 2. Hayır
 - () 3. Bazen
14. Kütüphaneden nasıl yararlanacağınızı biliyor musunuz? 19
- () 1. Eğitim ve tecrübemle kütüphaneden yararlanmayı tam olarak biliyorum
 - () 2. Bir ölçüde yararlanabiliyorum ama kolay ve çabuk yararlanma yöntemlerini iyi bilmiyorum
 - () 3. Ders notları ve kitapları gereksinmemi karşıladığı için, yararlanmayı bilmem gereksiz
 - () 4. Diğer:

C. HACETTEPE TIP MERKEZİ KÜTÜPHANESİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİZ

15. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde aşağıda sayılan hizmet ve olanaklardan hangilerini kullandınız? (yalnız kullandıklarınızı işaretleyiniz)

☐ 1. Ayrılmış (reserve) kitaplar	20
☐ 2. Süreli yayınlar (periyodikler)	21
☐ 3. Dizinler (İndeksler)	22
☐ 4. Özetçeler (Abstraktlar)	23
☐ 5. Kitaplar	24
☐ 6. Danışma masası (Enformasyon)	25
☐ 7. Gör/İşit araçları	26
☐ 8. Müracaat Koleksiyonu	27
☐ 9. Mikrofilmler	28
☐ 10. Tezler	29
☐ 11. Kart katalogu	30
☐ 12. Çalışma masaları (kendi okuma materyelimi kullandım)	31
☐ 13. Kütüphanelerarası ödünç alma hizmeti	32
☐ 14. Fotokopi	33
☐ 15. Basılı katalog	34
☐ 16. Diğer:	35

16. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde yukarıdaki 15. soruda sıralanan hizmet ve olanaklardan kullanmadıklarınız varsa, bunun nedenlerini işaretleyiniz. (varsa birden çok işaretleyebilirsiniz)

☐ 1. Bu hizmetlerin var olduğunu bilmiyordum	36
☐ 2. Bu hizmetlerden yararlanacak zaman yok	37
☐ 3. Bu hizmetlerden nasıl yararlanacağımı sormak istemedim	38
☐ 4. Bu hizmetlerden yararlanmak istemedim	39
☐ 5. Bu hizmetlerin yalnız kütüphaneciler için olduğunu düşündüm	40
☐ 6. Bazı hizmetlerin var olduğunu bilseydim bile yerini bulamazdım	41
☐ 7. Diğer:	42

17. Aşağıda sayılan kütüphane hizmetlerinin hangileri hakkında daha çok bilgi edinmek istersiniz?
☐ 1. Kart katalog	43
☐ 2. Özetçeler (abstraktlar) ve Dizinler (İndeksler)	44
☐ 3. Müracaat Kaynakları	45
☐ 4. Kütüphanelerarası Ödünç Alma	46
☐ 5. Gör/İşit Araçları	47
☐ 6. Diğer:	48

D. KÜTÜPHANEDEKİ YOL GÖSTERİCİ LEVHALAR İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİZ

18. Kütüphanede bir bilgi kaynağına ulaşmak için yol gösterici ve zaman kazandırıcı bazı levhalar gereklidir? 49
1. Evet
2. Hayır
19. Kütüphanede okuyucuya yol göstermek ve zaman kazandırmak amacıyla hazırlanmış küçük boyda, şematik bir yerleşim planının çoğaltılarak, okuyucunun görüp alabileceği bir yere konulmasını yararlı görürmüsünüz? 50
1. Evet
2. Hayır
20. Kütüphanede kart katalog üzerine, nasıl kullanılacağını gösterir, kolay okunabilen ve anlaşılabilen bir levhanın konulmasını yararlı görürmüsünüz? 51
1. Evet
2. Hayır
21. Hacettepe Tıp Merkezi kampusunun çeşitli yerlerine, kütüphanenin yerini işaret eden levhalar konulması yararlı olurmu? 52
1. Evet
2. Hayır
22. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin basılı bir kılavuzu varmıdır? 53
1. Evet
2. Hayır
3. Bilmiyorum

23. Hacettepe Üniversitesi Bülteni'ndeki, kütüphane ile ilgili bölüm hakkında ne düşünüyorsunuz? 54
- () 1. Yeterli aydınlatıcı bilgi var
 - () 2. Verilen bilgi yetersiz
 - () 3. Hacettepe Üniversitesi'nin bir bülteni olduğunu bilmiyordum
 - () 4. Hacettepe Üniversitesi Bülteni'nde kütüphane ile ilgili bilgi olduğunu bilmiyordum
 - () 5. Diğer:
24. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesine karşı okuyucunun ilgisini artırmak için, kampusun uygun yerlerine kütüphane ile ilgili afişler (poster) konulması yararlı olur mu? 55
- () 1. Evet
 - () 2. Hayır
25. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde görevli personeli, kütüphanedeki diğer kişilerden ayırdedebiliyormusunuz? 56
- () 1. Evet
 - () 2. Bazılarını ayırdedebiliyorum
 - () 3. Görevlileri ayırdetmek zor
 - () 4. Görevlileri ayırdedebilmek gereksiz
 - () 5. Diğer:
26. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin girişine kütüphane personelinin fotoğraflarını ve görevlerini gösteren bir tablo asılması yararlı olurmu? 57
- () 1. Evet
 - () 2. Hayır
27. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi personelinin ad ve görev kartları takmaları yararlı olurmu? 58
- () 1. Evet
 - () 2. Hayır
28. Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nce belirli aralıklarla bir haber bülteni yayımlanması yararlı olurmu? 59
- () 1. Evet
 - () 2. Hayır

BİBLİYOGRAFYA

- Angoff, Allan. Public Relations for Libraries. Essays in Communications Techniques. Greenwood Press. Wesport and London, 1973.
- Capital Provisions for University Libraries: Report of a Working Party, University Grants Committee, April, 1976.
- Coplan, Kate. Effective Library Displays: how to prepare and promote good displays. New York, 1974.
- Cowley, John. (ed) Libraries in Higher Education: the user approach to Services. Bingley, 1975.
- Dane, Chase. "Library instruction in vacuum", in: Teaching for Better Use of Libraries, by: Charles L. Trinkner, The Shoe String Press, Hamden Connecticut, 1970.
- Douglas, Mary Peacock. The Teacher Librarian's Handbook, ALA, Chicago, Illinois, 1949.
- Fişek, Nusret H. Tıp ve Epidemiyolojide İstatistik. Ders Notları.
- Hacettepe Hastahanesi 1978 Personel Kayıtları.
- Hacettepe Üniversitesi Bülteni 77/78, Hacettepe Üniversitesi Basımevi, 1977.
- Hacettepe Üniversitesi Bütçe Kanunu, 1978.
- Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi 1976-1977 İstatistikleri.
- Hall, J. Publicity and Promotion for Information Services in University Libraries. Aslib Proceedings. 26:391, 1974.
- Harrison, Kenneth Cecil. Public Relations for Librarians. London, 1973.
- Heatcote, D. Public Relations and Publicity. in: Libraries in Higher Education: the user approach to Services. The Shoe String Press. Bingley, 1975.
- Hoey, P.O'N. Public Relations: the soft sell. Aslib Proceedings, Vol. 25:1973.
- Jackson, A.R. Haygarth. Publicity of Selling the Information Service. Aslib Proceedings. Vol.25:1973.
- Kies, Cosetta. Problems in Library Public Relations. New York and London, 1974.

- Kum, İlhan. Türkiye'de Tıp Kütüphaneleri. Doçentlik Tezi, 1974.
- Loizeaux, Marie D. Publicity Primer. The H.W.Wilson Company, New York, 1959.
- Lubans, John, Jr. Educating the Library User. New York and London, 1974.
- McColvin, Lionel. Library Extension Work and Publicity. London, 1927.
- Mc Comb, Ralph W. "Orientation and Library Instruction", in: Teaching for Better Use of Libraries. by: Charles L. Trinkner, The Shoe String Press, Hamden, Connecticut, 1970.
- Morton, F. Florinell. "Introduction", in: Teaching for Better Use of Libraries, by: Charles Trinkner, The Shoe String Press, Hamden, Connecticut, 1970.
- Oboler, Eli M. "Selling the Academic Library" Public Relations for Libraries, by: Allan Angoff, London, 1973.
- Remborg, Greta. How Are We to Reach New Readers. The Library Association Record., August 1959.
- Remborg, Greta. The Outreaching Library. The Library World. Vol. LXVII, Number: 784, 1965.
- Rice, Betty. Public Relations for Public Libraries, The H.W.Wilson Company, New York, 1972.
- Sherman, Steve. ABC's of Library Promotion, The Scarecrow Press, Metuchen, N.J., 1971.
- Trinkner, Charles L. Teaching for Better Use of Libraries. The Shoe String Press, Hamden, Connecticut, 1970.
- Türkçe Sözlük. Türk Dil Kurumu Yayınları, Sayı:403, Bilgi Basımevi, Ankara 1974.
- Usherwood, Bob. "Library Public Relations: an introduction." in: Studies in Library Management, ed. Gileon Holroyd, Clive Bingley, London, 1972-74.
- Wallace, Sarah Leslie. Patrons Are People. ALA, Chicago, 1956.
- Wheeler, Joseph L. "Some Motives in Librarianship", The Library and the Community, Chicago, 1924.
- Wilson, L.R., and Tauber, M.F. The University Library. Columbia University Press, 1956.

Ö Z E T

"Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nde Kaynakların Kullanılmasını Artırıcı Önlemler" başlığını taşıyan tezimizde, okuyucu sayısının artırılmasının, kütüphanenin tanıtılmasının önemi, okuyucu psikolojisi ele alınmış ve kütüphanecilikte halkla ilişkiler ve halkla ilişkilerde reklamın bir araç olarak kullanılması hakkında genel bilgiler sıralandıktan sonra akademik kütüphanelerin eğitim sürecindeki yeri ve akademik kütüphanelerdeki halkla ilişkiler uygulamalarına yer verilmiştir. Daha sonra, Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesinin, koleksiyon, bütçe, bina, personel ve okuyucu durumu ortaya konulmağa çalışılmıştır.

Kütüphane kaynakları kullanımının artırılmasının gerekli olup olmadığını araştırmak üzere bir anket hazırlanmış, 300 adet çoğaltılarak okuyuculara dağıtılmış ve 157 anket cevaplandırılmış olarak geri alınabilmiş ve değerlendirilmiştir.

Değerlendirme sonucu elde edilen bulgular ayrı bir bölüm halinde verilmiş ve Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi'nin, kaynakların kullanımını artırmak için almasını gerekli gördüğümüz önlemler, öneri olarak sunulmağa çalışılmıştır.

SUMMARY

In this research project, entitled "Increasing the Use of the Materials in the Hacettepe Medical Center Library," we discuss the importance of increasing the number of readers and giving readers more knowledge of the library. After a general description of user psychology, public relations and the importance of publicity in public relations, the place of academic libraries in education and the role of public relations in academic libraries are discussed. The budget of Hacettepe Medical Center Library, its physical facilities, the personnel and the types of user are considered.

A questionnaire form was prepared and distributed to users for completion. Out of 300 questionnaires, 157 were returned and have been tabulated. The results are given in a separate section of the thesis. We have tried to make suggestions for increasing the use of the materials in Hacettepe Medical Center Library, in the light of the results of the questionnaires.